

Dış Politika Alanında Siyasal İletişim Aracı Olarak Sosyal Ağ (Twitter) Kullanımının Karar Alma Sürecine Etkisi: Su 24 Rus Uçağının Düşürülmesi İle İlgili Türk ve Rus Siyasi Haber Aktörlerinin Tweet İletilerinin Analizi

Selma Koç Akgül, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, selma.koc@kocaeli.edu.tr

Betül Pazarbaşı, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, bpazarbasi@kocaeli.edu.tr

Göktürk Yıldız, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, gokturk.yildiz@kocaeli.edu.tr

ÖZ

İletişim teknolojilerindeki gelişme ile birlikte siyasal iletişim ve dış politika alanında izlenen stratejilerin temel dinamiği de önemli ölçüde değişmiştir. Ülkeler, siyasi aktörler ve dış politikanın yapımcıları özellikle kriz dönemlerinde uluslararası ilişkiler sisteminin vazgeçilmez ana unsurlarından biri olan dış habercilik alanında sosyal ağları da sokaktaki vatandaşı bilgilendirmek amacıyla etkin bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Zira sosyal ağ kullanıcıları bireysel ve kolektif kimlik özelliklerine göre kişi, olay, yer, organizasyon v.b. olgularda konu ile ilgili daha kısa ve spesifik bilgi paylaşımlarında bulunarak ‘teknolojik fıstık gazetesi’ olarak adlandırabileceğimiz bir ağın parçası konumundadırlar. Sosyal ağların katılımcı doğası gereği oluşan siyasal enformasyonun aynı anda pek çok kişiyle paylaşımına, onların düşüncelerinin sesi olmaya ve ilgili sosyal ağlarda tartışma zemininin yaratılmasına olanak sağlamaktadır.

Siyasi haber aktörlerinin son on yıldan bu yana sosyal ağları, özellikle de Twitter’ ı siyasal iletişimde enformasyon alanları olarak yoğun kullandıkları bilinmektedir. Hızlı, eş zamanlı ve etkileşimli iletişime olanak sağlayan 140 karakterlik tweet iletilerinin yer aldığı siyasi haber aktörler ve kurumlarının resmi twitter hesapları haber kaynakları olarak kullanılmakta bazı tweet iletileri medyanın gündem maddesi olmaktadır.

Bu kapsamda değerlendirildiğinde 24 Kasım 2015 tarihinde SU 24 Rus uçağının angajman kuralları gereği Türk uçakları tarafından düşürülmesi ile ilgili haberler medyanın gündemini oluşturmuştur. Olayla ilgili haber kaynağı olarak siyasi aktör ve devlet kurumlarının resmi twitter hesapları kullanılmıştır. Söz konusu olay; haber üretim sürecinde haber kaynağı olarak sosyal ağların kullanımı, siyasi haber aktör ve kurumlarının sosyal ağları nasıl kullanmaları gerektiği, içerik oluşumu ve kullanma kültürü konularını tekrar gündeme getirmiş ve tartışmaya açmıştır.

Çalışma ile; Su 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin resmi twitter hesaplarında paylaştıkları tweet iletilerinin karşılaştırmalı analizleri yapılarak dış politika alanında iki ülke siyasi haber aktörlerinin twitter kullanımında, ileti içerik ve paylaşım özelliklerinin ortaya konulması ve twitter iletilerinin medyada haber kaynağı olarak etkin kullanılıp kullanılmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede çalışmanın araştırma soruları şu şekilde oluşturulmuştur: sosyal medya uluslararası boyutu olan bir olayda içerik aktarımına bağlı olarak kamunun gündemini nasıl belirlemekte, kamuoyunu ne şekilde yönlendirmektedir? Uluslararası ilişkiler alanında siyasi haber aktörleri sosyal ağlardan twitter’ı ne derece etkin kullanmakta, hangi iletileri paylaşmaktadır? Paylaşılan iletilerin

geleneksel medyada haber kaynağı olarak kullanılıp kullanılmadığı ise cevaplanması gereken bir diğer soruyu oluşturmaktadır.

Sosyal medya kullanıcıları için, sosyal medya ortamında var olan gündem aynı zamanda kamuoyu gündemidir ve kullanıcının kararlarını doğrudan etkiler düşüncesinden hareketle analitik ampirizm yaklaşımı perspektifinden yararlanılarak 24.11.2015-01.12.2015 tarihleri arasında Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin tweet iletileri içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Türk siyasi haber aktörleri twitter hesaplarını doğrudan enformasyon paylaşımında Rus siyasi haber aktörleri ise dolaylı enformasyon paylaşımında kullanılmaktadır temel varsayımından yola çıkarak çalışma kapsamında her iki ülkenin devlet başkanları, iktidar ve muhalefet parti ve lider twitter hesapları ile silahlı kuvvetlerin resmi twitter hesapları olmak üzere toplam 20 resmi twitter hesabı ile Türk ve Rus geleneksel medyasının yüksek tirajlı iki gazetesi alınmıştır. Elde edilen bulgular; iletişim tekniği ve stratejilerinde farklılıklar olmasına rağmen dış politika ile ilgili bilgilendirme ve uygulamalarını meşrulaştırma amaçlarına uygun olarak her iki ülkenin de siyasi haber aktörlerinin eşzamanlı ve etkileşimli twitter uygulamasını yoğun olarak kullandıkları, haber kaynağı olarak twitter uygulamasının haber üretim sürecinde yer aldığı ve siyasi haber aktörlerinin tweet iletilerinin gündem oluşturabildiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Siyasal iletişim, twitter, siyasi haber aktörleri, SU24 Rus Uçağı, İçerik Analizi

***** Bu çalışmada yer alan analiz tablolarının bir kısmı, 20-23 Nisan 2016 tarihlerinde Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi ev sahipliğinde düzenlenen 2. Uluslararası Medya Çalışmaları Kongresinde yazarlar tarafından sunulmuş olan bildiride kullanılmıştır.*

As A Tool Social Networks (Twitter) For Political Communication in Foreign Policy on the Effect of Decision-Making Process : The Analysis of Tweet Messages of Turkish and Russian Political News Actors on Making Su 24 Russian Plane Crashed

ABSTRACT

With the advance on communication technologies, basic dynamics of the strategies followed in the field of political communication and foreign politics changed significantly. Countries, political actors and producers of foreign politics especially at the crisis periods begin to use social networks actively at the field of foreign journalism which is one of the essential key element for international relations system with the purpose of informing citizens. Yet, social network users according to their personal and collective identity features with sharing short and specific information about the cases like person, event, location, organization and etc. are a part of a network which we call technological grapevine. The participative nature of social networks enable sharing the political information with lots of people at the same time, becoming the voice of their thoughts and creating a discussion platform on related social networks.

For ten years it's known that political news actors are using social networks intensively especially Twitter as information fields at political communication. Official twitter accounts of political news actors and institutions with 140 character tweet messages which enable fast, simultaneous and interactive communication are used as news source and some of the tweet messages become hot topic of the media.

When its evaluated in this context, the news about making SU 24 Russian plane crashed by Turkish planes due to the rules of engagement at 24th of November in 2015, became a current

issue of the media. Twitter accounts of political actors and governmental institutions were used as the source of news related to the event. Because of this event subjects like; usage of social network as the news source during the process of news production, how the social networks must be used by political news actors and institutions, formation of the content and the usage culture gained currency and came up for discussion.

Within this study, related with SU 24 Russian Plane crash, a comparative analysis of tweet messages which are shared in Russian and Turkish political news actors official twitter accounts will be done and by means of using twitter in the field of foreign politics, political news actors of two countries, message content and sharing features will be revealed and it will be executed if twitter messages as source of news are used effectively in media or not. In this context, questions of the study are formed like this: depending on transferring the content, how does social media determines the public agenda in an event which has an international dimension and how does it directs the public opinion? Another question that must be answered is the usage of the shared messages as a source of news in traditional media.

Considering that for social media users, the agenda existing on the social media is the public opinion and it effects the thought of the users directly, with this point of view, depending on the perspective of analytical empiricism approach, this study is researched by the method of analyzing the context of tweet messages of Russian and Turkish political news actors between the dates 24th November 2015 and 1st of December 2015. While Turkish political news actors are using twitter accounts for sharing direct information, Russian political news actors are using their accounts for sharing indirect information. Within this study, based upon this basic hypothesis, totally 20 official twitter accounts including president's accounts of both two countries, ruling and opposition parties and their leaders accounts and also the accounts of armed forces as well as two publications with the widest circulation from Russian and Turkish traditional media are taken into consideration.

Although there are some differences at communication techniques and strategies the results obtained showed that in accordance with the purpose of legalizing the informing and implementation about foreign politics, political news actors of both two countries are using twitter application interactively and simultaneously, as a news source twitter application takes part in the process of news production and the tweet messages of political news actors can become a current issue.

Keywords: Political communication, twitter, political news actors, SU 24 Russian Plane, content analysis

**** Some of the analyzes on this article, was used in the paper presented by the authors on 2nd International Congress on Media Studies hosted by Akdeniz University Faculty of Communication 20-23 April 2016.

--Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Lisans Öğrencisi Faruk Çıplak'a Rusça'dan yaptığı çevirileriyle çalışmaya yaptığı katkılarından ötürü teşekkür ederiz.

GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte uluslararası ilişkiler önemli ölçüde değişime uğramış, soğuk savaş sonrası uluslararası sistemde doğuya doğru büyük kaymalar yaşanmıştır. Uluslararası konjonktürün değişmesi, küresel tehditlerin çok yönlü, çok boyutlu olarak artması sonucu Türk Dış Politikası bölgeselleşmiş ve sorumluluk alanı artmıştır. Türkiye, bölgesindeki değişimin belirleyici aktörü olabilmek için savunma ve askeri güç dengesi açısından

parametrelerini değiştirmiş, izlediği dış politika da buna paralel olarak değişmiştir. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ile gündeme gelen ambargo Türkiye'yi kendi savunma sanayisini kurması noktasında harekete geçirmiş ve askeri yatırım projeleri yeniden oluşturulmuştur. Bu dönemde Ankara'nın bölgesel dengeler açısından yükselen güç haline gelmesi 90'lardan itibaren daha aktif ve karar sürecinde inisiyatif kullanan bir politika izlemesine yol açmıştır.

Türkiye'nin dış politika hedeflerinin değişmesi medyanın dış habercilik anlayışında da dönüşüme yol açmıştır. Uzun yıllar dış politika konularına duyarsız kalan, 74 Harekâtı ile adeta vurgun yiyerek dış ilişkileri öğrenme sürecine giren Türk basını artık izlenen politikanın denetleyicisi konumuna gelmiştir. Zira medya, yorum ve eleştirileri ile kamuoyunu yönlendirebilmekte, oluşan kamuoyu gücü ile birlikte hükümetlerin izlemiş oldukları politikalar üzerinde belirleyici, denetleyici bir rol üstlenebilmektedir. Medyanın dış politika alanındaki en önemli rollerinden biri de kamuoyunun yanı sıra dış politikanın yapımcılarına alana ilişkin bilgi ve enformasyon sağlamasıdır. Gelişen teknoloji ile birlikte dış işleri kadroları dahi çoğu zaman olay ve gelişmeleri kendi resmi kanallarından önce medyadan öğrenmekte, değerlendirmelerinde bu kaynaktan gelen bilgileri de dikkate almaktadırlar. Dış politika alanında yol haritasını belirlerken dikkate alınan medya, gelişen teknolojilerle birlikte çeşitlilikler göstermeye başlamıştır. İnternet teknolojisi ile ortaya çıkan sosyal paylaşım ağları ise geleneksel medya ile birlikte uluslararası ilişkilerde diplomasinin resmi olmayan ana kanallarından biri haline gelmiştir.

Hükümetler ve dış politikanın yapımcıları milyonlarca insanın sosyal paylaşım ağları aracılığıyla internet ve mobil iletişim alanına dâhil olabileceği etkileşimli bir ortamda dış politika ile ilgili ileti ve görselleri paylaşarak politikalarını takipçilerine en doğru şekilde anlatabilmek için sosyal ağları artık yoğun olarak kullanmaktadır.

Siyasal iletişim aracı olarak sosyal ağlar, interaktif siyaset yapma olanağı ile etkileşimli bir kamusal alan yaratmakta hızlı bir haber kaynağı olarak siyasal iletişime farklı bir boyut kazandırmaktadır. Kamuoyunda gündem oluşturmak ya da gündem konuları ile ilgili enformasyonu paylaşarak farkındalık yaratmak aynı zamanda kamuoyunun tepkilerini öğrenmek için sosyal ağlar etkin birer iletişim alanı olarak kullanılmaktadır. Diğer taraftan sosyal ağlar mevcut iktidar ya da sosyal koşullar nedeniyle kamusal ortamda tartışma ve fikirlerini açıklamakta zorlanan kişi ve gruplara hem izleyici hem de aktör olarak kendini birçok olayda ifade etme şansını tanımaktadır. Bu yeni siyasal iletişim sürecinin web 2.0'a temellenen dijitallik ve etkileşimsellik özelliği katılımcılara (takipçiler) siyasi aktörlerin ya da liderlerinin iletilerine anında tepki verme ve dâhil olma imkanı tanımakta, katılımcılardan gelen dönüşler yönetenler için büyük önem kazanmaktadır. Sosyal ağlarda paylaşılan kamuoyunun tepkileri süreci nasıl yönetmeleri gerektiği konularında siyasi haber aktörlerinin önemli veri kaynakları olarak dikkat çekmektedir. Böylece sosyal ağlar, farklı birçok

düşüncenin ifade edilebildiği çoğulcu demokrasi kültürünün gelişmesine katkı da sağlamaktadır.

Diğer taraftan iletişim teknolojileri ve sosyo-kültürel alanda yaşanan hızlı değişim ve gelişim dış politika ile ilgili haber üretim süreci, bu süreci yöneten profesyonel gazetecinin işlevleri, haber kaynakları ve haber mecralarında da değişime neden olmaya devam etmektedir.

Çalışmanın nesnesini, dış politika ile ilgili olaylarda sosyal ağlardan twitter uygulaması özelinde ülkemizin yoğun olarak ilgilendiğini düşündüğümüz sınır komşumuz Suriye ekseninde SU 24 Rus uçağının Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) tarafından askeri angajman kuralları gerekçesi ile düşürülmesi konusu oluşturmuştur. Bu bağlamda; Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin sosyal ağlardan Twitter uygulamasını bu konuda ne kadar etkin kullandığı, hangi iletileri paylaştığı ve paylaşılan iletilerin yazılı medyada haber kaynağı ve gündem olarak kullanılıp kullanılmadığı sorularının yanıtı aranmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde siyasal iletişimde sosyal ağların kullanımı ile ilgili literatür bilgisi aktarılmakta, ikinci bölümde sosyal ağlar içerisinde siyasi haber aktörleri tarafından yoğun kullanılan Twitter uygulaması ve haber üretim sürecinde kullanımı irdelenmektedir. Üçüncü bölümde ise Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili twitter hesaplarından paylaştıkları tweetlerin analizi ve değerlendirmesi ile birlikte paylaşılan tweetlerin yazılı medyada yer alıp almadığı tartışılmaktadır.

Çalışma ile; SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin resmi twitter hesaplarında paylaştıkları tweet iletilerinin karşılaştırmalı analizleri yapılarak dış politika alanında iki ülke siyasi haber aktörlerinin twitter kullanımında, ileti içerik ve paylaşım özelliklerinin ortaya konulması ve twitter iletilerinin medyada haber kaynağı olarak etkin kullanılıp kullanılmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede çalışmanın araştırma soruları şu şekilde oluşturulmuştur: sosyal medya uluslararası boyutu olan bir olayda içerik aktarımına bağlı olarak kamunun gündemini nasıl belirlemekte, kamuoyunu ne şekilde yönlendirmektedir? Uluslararası ilişkiler alanında siyasi haber aktörleri sosyal ağlardan twitter'ı ne derece etkin kullanmakta, hangi iletileri paylaşmaktadır? Paylaşılan iletiler geleneksel medyada haber kaynağı olarak kullanılmakta mıdır?

Çalışmada; sosyal medya kullanıcıları için, sosyal medya ortamında var olan gündem aynı zamanda kamuoyu gündemidir ve kullanıcının kararlarını doğrudan etkiler düşüncesinden hareketle analitik ampirizm yaklaşımı perspektifinden yararlanılarak 24.11.2015-01.12.2015 tarihleri arasında Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin tweet iletileri içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Türk siyasi haber aktörleri twitter hesaplarını doğrudan enformasyon paylaşımında Rus siyasi haber aktörleri ise dolaylı enformasyon paylaşımında kullanılmaktadır temel varsayımından yola çıkarak çalışma kapsamında her iki ülkenin devlet başkanları, iktidar ve muhalefet parti ve lider twitter hesapları ile silahlı kuvvetlerin resmi twitter

hasapları olmak üzere toplam 20 resmi twitter hesabı ile Türk ve Rus geleneksel medyasının yüksek tirajlı iki gazetesi alınmıştır. Siyasi haber aktörlerinin paylaştıkları tweet iletilerinin basında haber kaynağı olarak kullanılıp kullanılmadığına bakılmıştır.

Siyasal İletişim, Dış Politika Ve Sosyal Ağlar

Siyasal iletişimi tanımlayabilmek için öncelikle onu oluşturan siyaset ve iletişim kavramlarını açıklamak, kesişme noktalarını ortaya koymak gerekir. Arapça kökenli bir sözcük olan ve at eğitimi anlamına gelen “siyaset” devlet işlerini yürütme anlayışı olarak tanımlanmaktadır. Siyaset ile eş anlamlı olarak kullanılan politika (politics) ise eski Yunancada “şehir” anlamına gelen “polis” kelimesinden türemiş olup, kent devletlerini ifade eder. İnsanlar arasında yöneten-yönetilen ilişkisinin olduğu ilk andan itibaren varlığını sürdüren, iktidarı sürdürme çabası ile gelişen siyaset zaman içerisinde bir bilim dalına dönüşmüştür. Siyasal otorite ile ilgili kurumların ve bu kurumların oluşmasında, işleminde rol oynayan davranışların bilimi olarak tanımlanan siyaset (politika) biliminin gelişmesine tarihsel süreç içinde pek çok düşünür yapmış oldukları çalışmalarla önemli katkılarda bulunmuştur. Aristoteles’in Yunan kent devletlerinin anayasalarını ve siyasal sistemlerini incelemesi sonucu ortaya çıkan “Politika” adlı kitap bu alandaki en eski başvuru kaynağı olarak kabul edilmiştir (Kışlalı, 2010: 17-23). Aristoteles’e göre, politika toplumun halka dair yaptığı etkinliklerin tümüdür.

Politikanın temelinde iktidar mücadelesi dolayısıyla da çatışma vardır. Çatışmanın nedeni toplumu oluşturan bireylerin içinde yaşadıkları sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yapının da etkisiyle farklı düşünce, görüş, çıkarlara sahip olmalarıdır. İktidarın ele geçirilmesi amacıyla yürütülen siyaset (politika) aynı zamanda toplumsal bütünlüğü ve kamu yararının oluşturulması ve korunması amacına da hizmet eder. Wolton’a (1991:45) göre, siyasetin yapılabilmesi için, kamu önünde fikir beyan etmeleri meşru olan üç aktörün, politikacıların, gazetecilerin ve nabız yoklamaları kamuoyunun, çelişkili söylemlerinin mübadele edildiği alanın mutlaka var olması gerekir. Söz konusu aktörler siyasal süreci oluşturan zemini yaratmakta ve siyasal iletişimi olanaklı kılmaktadır.

Siyasal süreç bir iletişim sürecidir. Dolayısıyla politika ile iletişim arasında güçlü bir ilişki söz konusudur. Politika, toplumun farklı kesimlerinin ve güç ilişkilerinin ortak bir zeminde uzlaştırılması ise; iletişim de ortak semboller oluşturma, bunlar üzerinde yorumlamalar ve tartışmalar yürütme yoluyla bir anlaşma zemininde uzlaşma sürecini ifade eder. Yapılan işler politika vasıtasıyla icra edilmekte, politika ise iletişim vasıtasıyla yürütülmektedir. Harold Laswell’e göre, politika ve iletişim süreçleri birbirine sıkı sıkıya bağlıdır (Oktay, 2002: 7). Zira siyasal aktörlerin topluma ve hedef kitleye ulaşmak amacıyla gerçekleştirmiş oldukları iletişimin kaynağı siyasetin kendisidir. İnsanın bir yandan varlığını sürdürebilmesi diğer yandan toplumsal ilişkileri inşa edebilmesi için iletişime, karşılıklı etkileşime ihtiyacı vardır. Gerbner’e (1967:43) göre iletişim; mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen toplumsal etkileşimdir.

İletişim bireysel, toplumsal ilişkilerin örgütlenmesinde ve sürdürülmesinde vazgeçilmez öneme sahiptir.

İletişim Latince kökenli communis kelimesinden türetilmiş olup, communication kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır (Oskay, 2000:309). İletişim alanında pek çok tanım yapılmış olmasına rağmen günümüzde genel kabul gören ortak bir tanım henüz yapılamamıştır. John Newman, “A Rationale for a Definition of Communication” adlı makalesinde bunun nedeninin iletişim hakkındaki bilgi eksikliğinden değil, tam tersine kavramın doğasını anlama eksikliğinden kaynaklandığını ifade etmektedir. İletişim bazı tanımların ortak noktası olan anlam transferi, sosyal değerlerin iletilmesi, deneyimlerin paylaşılması gibi konuların tümünü kapsar (Peltekoğlu, 2007:204-205). İletişim ekonomi, felsefe, sosyoloji, psikoloji, dil gibi çok sayıda disipline ilişkin bilgilerin ortak bileşkesidir.

İletişim aynı zamanda bilgi ve mesajların üretilmesi, aktarılması sürecidir. McQuail’e göre iletişim süreci, “iletileri aktarma çalışmalarının tümünü, insanları bağlayan kanalları, iletileri aktarmak için kullanılan simgesel şifreleri (code) ve dilleri, iletilerin alındığı ve yayıldığı araçları, iletişim olay ve ilişkilerini düzenleyen ve tanımlayan yasaları, adet ve kuralları içerir”. Bu bağlamda toplumsal iletişim, siyasal katılımı artırarak, iktidar tabanının değişmesine aracı olmakta ve kamuoyunun oluşumuna da büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır (Bektaş, 2007: 97, 100). Toplumla iletişim kanallarının açık tutulması, ona yönelik stratejilerinin belirlenerek uygulanması siyasal iletişim sürecine işlerlik ve güç kazandırmaktadır.

Siyasal iletişim, siyaset ve iletişim kavramlarının bir araya gelmesi ile oluşmakta, siyasal aktörlerin belirli ideolojilerini ve amaçlarını çeşitli iletişim tekniklerini kullanarak kitlelere, toplumun çeşitli kesimlerine benimsetmek amacıyla gerçekleştirdikleri iletişim olarak tanımlanmaktadır (Aziz, 2003: 3). Sanayileşme ile birlikte Amerika’da doğup hızla gelişen, 1960 sonrasında ise İngiltere ve Kıta Avrupa’sında yaygın hale gelen siyasal iletişim alanındaki çalışmaların kökeni Aristoteles’in *Politika* ve *Retorik* adlı eserlerine kadar uzanabilmektedir (Tokgöz, 2008: 94). Aristoteles, *Retorik*’te insanları ikna etme konusunda var olan üç tür konuşmadan birinin siyasal konuşmalar olduğunu belirtmekte ve bu konuşmaların bizleri bir şeyi yapmaya ya da yapmamaya ittiğini ifade etmektedir (Aristoteles, 2004: 44). Graber ise siyasal iletişimin yalnızca retoriki kapsamadığını, aynı zamanda beden dili ve siyasal eylemler (boykot veya protesto) gibi paralinguistik işaretleri de içine aldığını söylemekte ve daha geniş kapsamlı bir tanım yapmaktadır (McNair, 2007: 3). Graber’a göre siyasal iletişim disiplini, politikaya direkt ya da dolaylı fakat önemli bir şekilde etki eden “mesaj”ın, oluşturulma, iletilme ve alınma sürecini çevrelemektedir. Kilit öge olan mesaj, bireylerin, grupların ve tüm toplumun düşünce, inanç ve davranışları üzerinde önemli bir siyasal etkiye sahiptir (2005: 479). Zira verilen mesajlar siyasal amaçlıdır. Sonuçta eyleme

dönüşmesi gerekir. O nedenle mesajların hedef kitlenin anlayabileceği bir dilde iletilmesi zaruridir.

Siyasal iletişim demokrasinin sonucu olarak ortaya çıkan bir olgudur. Demokrasi; eski Yunanca'da halk anlamına gelen “*demos*” ve iktidar anlamına gelen “*kratos*” sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur ve bu anlamıyla “halkın yönetimi” olarak nitelendirilebilir (Gözübüyük, 2003: 22). Robert A. Dahl' a göre (2001: 40) demokrasinin var olabilmesi için beş kriterin bulunması gerekmektedir. Bunlar; etkin katılım, oy kullanma eşitliği, bilgi edinebilme hakkı, gündem üzerine son sözü söyleme hakkı ve yetişkinlerin seçim sürecine dâhil olmasıdır. Demokrasi ile yönetilen toplumlarda yönetimi halk seçimle belirlemekte, seçimler çağdaş demokrasilerde toplumun siyasal sürece katılımının ve politik yaşamın en önemli unsuru olarak kabul edilmektedir. Zira yönetim erkini kullanacak ekibin seçimi ve uygulanacak siyasaların onayının yöneticilere verilmesi sürecini belirleyecek olan seçimlerdir (Uztuğ, 2004: 82). Seçimin bilinen en önemli işlevi yönetilenlerin temsilini sağlamaktır. Seçimler siyasal partinin özelliklerinin doğuşu ve gelişmesinde önemli bir rol üstlenmektedir (Cottered ve Claude, 1991: 73). Seçimle yönetim sorumluluğunu üstlenen siyasi partiler, hedeflerine ulaşabilmek için halk ile sürekli siyasal etkileşim içinde bulunmakta, iletişim araç ve tekniklerinden azami ölçüde yararlanmaktadırlar. Siyasal iletişim siyasal alandaki kamuoyu araştırmaları, siyasal reklamcılık, kitle iletişim araçları ve siyasal pazarlama gibi farklı öğelerin (Wolton,1990: 52) karşılıklı etkileşimi sonucunda belirlenmektedir. Ancak siyasal iletişimi sadece seçim süreciyle sınırlamamak gerekir. Siyasal iletişim yalnızca seçim süreci ile alakalı olmayıp, her toplumda devlet kuruluşlarının, siyasal sistemin ve devlet ile kuruluşlarına yansımış olan siyasal kültürün dayanağı (Nimmo, Swanson, 1990:23) olarak da kabul edilmekte, ülkelerin siyasal kültürüne, tarihi şartlarına ve ekonomi felsefelerine bağlı olarak siyasal iletişim süreci şekillenmektedir.

Siyasal iletişim çalışmalarının sürdürüldüğü en önemli mecra hiç şüphe yok ki kitle iletişim araçlarıdır. Siyasal iletişim sürecinde kitleleri manipüle edebilmek, siyasal aktörlerin mesajlarını hedef kitlelere iletebilmek ve kamuoyu oluşturabilmek amacıyla yoğun şekilde kitle iletişim araçlarından yararlanılmaktadır. Siyasal iletişimin öneminin artması ve yaygınlaşmasında radyo-televizyonun kitlelerin hayatına aktif olarak girmesi önemli rol oynamıştır. Birinci Dünya Savaşı yıllarında ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde daha sonra Avrupa'da özellikle Hitler döneminde propaganda enstrümanı olarak yoğun şekilde radyo kullanılmıştır. Televizyon ise yayınlarının düzenli hale geldiği 1936'dan (BBC'nin yayınları ile) itibaren toplumun geniş kesimlerine ulaşabilme özelliği ve görselliği nedeniyle siyasal iletişim alanında yaygın kabul görmüştür. Ancak iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişme interneti yaşamın tüm alanlarına dâhil etmiştir. Böylece geleneksel medya olarak kabul edilen gazete, radyo, televizyonun yanı sıra günümüzde sosyal/yeni medya olarak adlandırılan internet, mobil telefonlar gibi çok sayıda kitle iletişim aracı da bu süreçte etkin olarak kullanılmaya başlanmıştır.

İnternetin gelişmesi ile birlikte siyasal iletişim de küresel düzeyde hızla gelişmiştir. Zira e-mail, mobil telefonlar ve worldwide web ağının kısacası sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte olayların yapısını ve dokusunu geri dönüşü olmayacak şekilde değiştiren bir süreç yaşanmaya başlamıştır. Yeni medya kavramı, içeriğinde çoklu ortamı barındıran ve bilişim teknolojileri alanında çalışan bilim adamları tarafından 1960'lardan beri kullanılmakta olup, kitle izleyicisini bireysel kullanıcı olarak da kapsayabilen, kullanıcıların içeriğe veya uygulamalara farklı zaman dilimlerinde ve etkileşim içinde erişebildikleri sistemler olarak tanımlanmaktadır (Geray, 2002:20). Sosyal medyanın en önemli özelliği etkileşimli olmasıdır. Dijital kodlama sistemi sayesinde çok fazla sayıda enformasyonu aynı anda aktarabilme ve kullanıcının da anında geri dönebilme olanağına imkân sağlayan sosyal medyanın etkileşimsellik özelliği, iletişim sürecine iletişim uzamında karşılıklılık veya çok katmanlı iletişim olanağını kazandırmıştır. Etkileşimsellik özelliğinin iletişim sürecine dair bir diğer dönüştürücü etkisi ise iletişimin zamanında eş zamanlı olma derecesine ilişkin yaptığı açıldır. Sosyal medyanın bu özelliği, geleneksel medyaya göre kullanıcının iletişim sürecindeki rolünü ve katılımını da çeşitli şekillerde etkilemektedir (Van Dijk, 2004:145-163). Katılımcı içerik üretimi ile iletişim ortamına dahil olma ve diğer kullanıcılarla etkileşime girme olanağına sahip olabilmektedir.

Sosyal medya milyonlarca insanın blog ve sosyal paylaşım ağları aracılığıyla internet ve mobil iletişim alanına katılabileceği etkileşimli bir ortam yaratmakta, bu ortamın etkileme gücü ve alanı her geçen gün artmaktadır. Sosyal medyada haber, bilgi, video, müzik, resim, etkinlikler gibi kullanıcı temelli içerik forumları; Facebook, Twitter, YouTube, bloglar, mobil telefonlar ve e-posta üzerinden zaman ve mekân sınırlaması olmadan paylaşılıp, tartışılabilmektedir. Söz konusu özgür ortam siyasi, ideolojik, sosyo-kültürel alanlarda katılımı artırmakta, böylece bireylere tamamen özgür hissedebilecekleri ve pek çok yayın organını içerisinde barındıran bir sosyal medya platformu yaratmaktadır. Bu yönleri siyasi yapı ve haber aktörleri için cazibe merkezidir.

Sosyal medya denildiğinde ilk akla gelen internettir. Dünya üzerindeki milyonlarca bilgisayar ağının birbirleriyle ortak bir protokol çerçevesinde iletişim kurmasını ve bilgi kaynaklarını paylaşmasını sağlayan bilgisayar ağları olarak ifade edilen internet siyasal katılım düzeyini artırarak siyasal iletişime ve demokrasinin gelişimine büyük yarar sağlamaktadır. ABD Savunma Bakanlığı tarafından askeri amaçlı araştırma birimlerini birbirine bağlamak amacıyla (ARPANET) geliştirilen ve 1990 yılında internet adını alan sivil ağ kısa süre içinde milyonlarca, günümüzde ise milyarlarca kullanıcıya ulaşmıştır. Kullanıcı sayısının artmasında kullanıcı odaklı web 2.0 internet ortamı etkili olmuştur. İnternetin hızlı, ucuz ve sınırsız erişim sağlaması siyasal yaşamda siyasi partiler ve adaylar tarafından seçim kampanyalarının şekillenmesinde yeni iletişim teknolojilerinin aktif kullanımını gündeme getirmiştir. Zira yeni iletişim teknolojileri internet aracılığıyla sosyal paylaşım imkânı sağlamakta böylece siyasi aktörlerin sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla geniş kitlelere

ulaşmasına ve karşılıklı etkileşimine olanak tanımaktadır. Sosyal paylaşım ağları (facebook, twitter, myspace, linkedln v.s.) internetin gelişmesiyle birlikte bireyleri sanal ortamda buluşturan web tabanlı hizmetlerdir. Siyasal iletişim sürecinde siyasi aktörler sosyal medya araçları olan sosyal paylaşım ağlarını etkin şekilde kullanılmaktadır.

Siyasal iletişim ve dış politika alanında gündem medya ve sosyal ağlar aracılığıyla oluşturulmakta, bu da karar verme sürecine önemli ölçüde etki etmektedir. Medya üretmiş olduğu haberlerle kendi gündemini yaratmakta, kamuoyuna konuşabilecekleri, tartışabilecekleri politik bir gündem hazırlamaktadır. Medya kendi gündemine ilişkin tasarımılanmış iletileri ile hangi konuların önemli olduğu noktasında bir çerçeve çizmekte, kamuyu oluşturan bireylerin algı ve düşünce kalıplarını değiştirebilmekte böylece kamuoyunu istediği gibi yönlendirebilmekte, hatta şekillendirebilmekte dir.

Medya kamuoyunu ilgilendiren olaylarda ilk akla gelen enformasyon kaynaklarından biridir. Dolayısıyla herhangi bir olay karşısındaki tavrı ve söylemi de kamuoyunda büyük bir önem arz etmektedir. Üretilen haberin türü, dili, formatı medya uzmanları tarafından dikkatlice seçilmekte, habercinin değer yargıları, inanç sistemi, kişiliği, ön yargıları, mesleki tecrübeleri haberin içeriğini ve sunumunu etkilemektedir. Yayımlanan haberde kullanılan başlık, alt başlık, fotoğraf, olayın manşet veya sür manşete taşınıp, taşınmaması, olayın ana haber bülteninde birinci veya beşinci sırada yer alması medyanın olaya yaklaşımı hakkında çok şey ifade etmektedir. Bu bilinçle kamuoyu hangi konular hakkında düşüneceğini, gündemini nasıl belirleyeceğini medya içerikleri aracılığıyla öğrenmektedir. Medya içeriklerinin belirlenmesinde ise ideolojiden medya organizasyonlarının sahiplik yapısına, hükümetlerden reklam verenlere, izleyici-okuyucu eğilimlerine kadar pek çok unsur etkin rol oynamaktadır.

Medya ile siyaset arasındaki ilişki, her iki alanın etkileşimi Gündem Oluşturma Yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Söz konusu yaklaşım medyanın kamunun hangi konu ya da konular hakkında düşünceğini veya konuşacağını belirleyebilme gücüne sahip olduğunu öne süren temel bir argümana dayanmaktadır (Dearing ve Rogers, 1996: 8). Bu yaklaşım ile medyanın insanlar üzerindeki etkileri açıklanmaya çalışılmaktadır. McCombs ve arkadaşları medya ile izleyici gündemlerini karşılaştırarak medyanın okuyucu/izleyicisinin hangi konularda, ne düşünmesi gerektiğine dair yönlendirme yaptığına vurgu yapmaktadır.

Medya araştırmaları siyasal iletişim alanında gündem oluşturma ve sosyal ağların bu süreçte kullanımına yönelik (Network Agenda Setting -NAS) yeni kuramsal yaklaşımlar ile farklı bir boyut kazanmakta, güncelliğini korumaktadır. Ağ gündem modeli (Network Agenda Setting -NAS) haber nesneleri ve/veya nitelikleri arasındaki ilişkilerin kamuoyunun gündemine medya gündeminden transfer edilebilir olduğunu varsaymaktadır. Amerika'da 2002'de gerçekleştirilen senatör seçimleri ile 2010 Teksas Eyaleti valilik seçimlerinde seçime katılan adayların özellikleri ile medya ve kamuoyu gündemi ilişkisini karşılaştırmak amacıyla yapılan çalışmada ele edilen verilerin ağ gündem modelini desteklemesi son dönem çalışmalarında yaklaşıma olan ilgiyi her geçen gün artırmaktadır. Zira çalışmalardan elde edilen veriler ortaya çıkan sorunla ilgili gündemin geleneksel ve sosyal medya gündemi ile son derece benzer olduğunu göstermiştir.

Dış Politika Alanında Siyasal İletişim Aracı Olarak Sosyal Ağlar: Twitter

İnternet teknolojilerindeki hızlı süreç son yirmi yılda medya algısında da değişime neden olmuştur. Literatürde, internet ve uygulamalarındaki teknolojik değişim ve sınırlılıklar "digital medya" (Hindman:2009), "online" (Davis:2005),"Web" (Berners- Lee 1999) ve "network" (Castells:1996) gibi farklı isimler kullanılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Siyasal iletişimin tüm aktörleri medya araçlarının farklı bir doğası olduğunun bilincindedir. Ancak medya araç ve ortamları değişse de toplumsal hayat, medya ve siyasal iletişimle ters düşmemektedir.

Bu bağlamda, siyasi düşünce ve uygulamaların kamuoyuna informe edilme sürecinde er ya da geç tüm aktörler bir süre sonra internet ve internet uygulamalarını kullanmaya başlamakta ve sosyal ağlar ile ilgili kullanım kültürü geliştirmektedir. Artık pek çok araştırma konusunu sosyal ağlar odağında politik düşünce, kamuoyu, politik davranış, seçim kampanyaları, toplu hareket ve toplu eylem ile medya ve haber ilişkisi oluşturmaktadır.

Siyasal iletişimde internet teknolojileri ve sosyal ağlar siyasal sistemin hedef kitlesi olan vatandaşların kamusal tartışmalara ilgi ve katılım düzeylerinde, bilgi değişiminde, toplumsal hareket kabiliyeti ile örgütlenme yapısında da farklılıklara neden olmaktadır (Neuman,R.,Bimber, B.,Hindman :2011)

Siyasi parti ve aktörleri dış politika ve uygulama alanlarında sosyal ağların siyasal iletişim açısından büyük önem taşıdığının farkındadır. Sosyal ağlar katılımcı doğası oluşan siyasal enformasyonun aynı anda pek çok kişiyle paylaşımına, onların düşüncelerinin sesi olmaya ve ilgili sosyal ağlarda tartışma zeminin yaratılmasına olanak sağlamakta böylece siyasi aktörlerin hedef kitleleri ile sanal ortamda etkileşim kurabildikleri en önemli alanlar olarak kabul görmektedir. Sosyal paylaşım ağları siyasi parti ve aktörlerinin hedef kitlelerinin yanı sıra uluslararası boyutta da etkileşimli iletişime olanak sağlamakta, geleneksel medyaya oranla avantajlar yaratmaktadır. Siyasal aktörler bu avantajları dış politika ve uygulamalarında strateji ve düşüncelerini paylaşmak, desteği artırabilmek, kamuoyunu yönlendirebilmek amacı ile etkin şekilde kullanmaktadır.

Bu sanal alanlarda sosyal ağ paylaşımcıları bireysel ve kolektif kimlik özelliklerine göre kişi, olay, yer, organizasyon v.b olgularda konu ile ilgili daha kısa ve spesifik paylaşımlarda bulunarak teknolojik fısıltı gazetesi olarak adlandırabileceğimiz bir ağın parçası haline gelmektedirler. Yaratılan aidiyet duygusu bireyin içinde yaşadığı siyasi ortamda yüksek sesle dile getiremediği duygu ve düşüncelerini dile getirme özgürlüğüne yol açmakta, sosyal ağlar bireyin kendini psikolojik olarak rahatlattığı alan olarak dikkat çekmektedir.

Raisinghani ve Weiss (2011) sosyal ağların 2004 yılından itibaren politikada giderek artan rolünün akademik literatürde yoğun şekilde tartışıldığını ve şu soruların yanıtının arandığını ifade etmektedirler: Sosyal ağlar gerçekten katılımcı demokratik bakışı teşvik eder mi? Siyasi sürece daha çok yurttaşın katılımını sağlar mı? Sosyal ağlar siyasi kurumları temelden değiştirir mi?

Peter Dahlgren, internet'in yurttaş katılımında etkileşimsellik, kullanıcı türevli içerik üretimi ile ulusal medyanın eşik bekçiliği denetiminden/süzgecinden kurtulma gibi sahip olduğu potansiyellere dikkat çekmiştir (2009: 154). Dahlgren'e göre, yeni iletişim teknolojileri yurttaşlara erişilen bilgi üzerinde daha fazla olanak sağlamaktadır: örneğin ne tür bilgiye erişileceği, buna nasıl ve ne zaman erişileceğini artık kişiler düzenleyebilmektedir (2009: 44).

Bu nedenle, sosyal ağların yaygın kullanımı ve eş zamanlı etkileşim gücü; siyasi aktörler için cazibe merkezidir. Bu ağlar arasında özellikle twitter siyasal iletişim çalışmalarında, dış politikaya ilişkin tartışmalarda ön plana çıkmaktadır. Zira kullanıcılar sosyal medya hesapları aracılığıyla anlık tartışmalara katılarak gündeme ilişkin konular hakkında interaktif yorum yapabilmekte, dış ilişkiler alanında kamuoyu oluşturabilmektedirler.

Siyasal iletişim alanında twitter en etkin kullanılan sosyal ağlardan biridir. Teknik olarak bir microblog sitesi olan ve kullanıcılarının maksimum 140 karakterden oluşan mesajlarla birbirleriyle anlık iletişim kurabildikleri twitter 2006 yılında Jack Dorsey tarafından yaratılmıştır. Twitter bilgisayar ortamına bağlı kalmadan kısa mesaj servisi, mobil telefonlar, akıllı telefon uygulamaları v.s. aracılığı ile iletişimi sağlamakta, böylece giderek daha fazla eğitim ve gelir düzeyi yüksek kullanıcıların yanı sıra gençler tarafından tercih edilen bir mecraya dönüşmektedir.

Twitter uygulaması internet kullanıcılarına benzersiz fırsatlar sunmaktadır. Kullanıcıların uygulamada kullandıkları iletiler "tweet" olarak adlandırılır. 140 karakter limitli olan içerik, kullanıcı tarafından oluşturulduğu için paylaşımlar farklı sosyal katmanlarda etkileşimli iletişime olanak tanır, medya zenginliğine katkıda bulunur. Diğer paylaşım ağlarının aksine Twitter kullanıcısı kullanıcıya özel ayarlarında da izin seçeneği ile ilgili bir onay yapmadığı sürece herkes tarafından paylaşımları canlı diyaloglar olarak izlenebilir. Oysa Facebook gibi bazı on-line sosyal ağ siteleri yalnızca onaylı "arkadaşlar," kabul ederek bilgi paylaşımını kontrol edebilir. Twitter kullanıcılarının büyüklüğü göz önüne alındığında, açık erişim ve tweetler görece kolaylığı, anında ve sürekli bilgi paylaşma fırsat tanıdığından dolayı kullanıcılar siyasetçiler, prestijli bilim yazarları gazeteciler de dahil olmak üzere, pek çok alandan kanaat önderleri seçilip, takip edebilir. Twitter kullanıcıları kartopu gibi büyür ve atılan tweet iletileri anında yorumlarla birlikte re-tweet edilerek diğer twitter kullanıcılarına aktarılabilir, beğeni ikonu ile tweet iletileri göndercisine geri dönüş verilebilir. Herhangi bir olayın kullanıcılar tarafından #işareti kullanarak düşüncenin belirtilmesini ifade eden "Hashtag" ile paylaşılan iletiler potansiyel olarak daha büyük kitleler tarafından görülebilir,

twitter gündemi paylaşılan bir tweetin binlerce farklı kişi ile paylaşılması sonucu oluşan trendtopic (TT) ile belirlenebilir.

Twitter uygulaması 2015 Haziran ayı istatistik verilerine göre 350 milyon aktif kullanıcıya ulaşmış durumdadır. Twitter %16' lık pay oranı ile ABD'de ikinci büyük sosyal ağ platformu olarak dikkat çekmektedir. ABD'nin yanında G -7 olarak tanımlanan gelişmiş ülkelerde Avrupa, Kanada, Japonya Twitter uygulamasının yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Rusya ve Çin gibi ülkeler Twitter uygulamasının yerel karşılığı olarak düşünülebilecek sosyal ağları ülkelerinde tercih etmektedir. 2006'da kurulan V Kontakte Rusya' nın yoğun olarak tercih ettiği sosyal ağıdır. Süreç bu sosyal ağı Rusya, Belarus ve Ukrayna'da kısa zamanda en popüler sosyal ağ konumuna getirmiştir. Rusya'da internet kullanıcılarının %75'inin V Kontakte hesabı bulunmaktadır. V Kontakte'yi %69'luk kullanım oranıyla Odnoklassniki izlemektedir. Rusya'da Twitter uygulamasının kullanım oranı %18 dir.

2014 yılı başında “We are social” grubunun hazırlamış olduğu dünya sosyal medya istatistiklerine göre, sosyal ağ kullanımında Türk nüfusunun %44'ü internet ortamında en az bir sosyal ağı kullanmakta bu oran mobil telefonlarda %51'e ulaşmaktadır. Twitter uygulaması ile ilgili kendine ait hesabı olan kullanıcı oranı % 72'dir.

Araştırmamıza konu olan Türk ve Rus Twitter kullanıcılarının genel profili ve takipçi sayılarına bakıldığında, bazı benzerlikler olduğu gibi farklılıklarda dikkat çekicidir. Türkiye'de 10 popüler twitter hesabı toplam 62.77 milyon kişi tarafından takip edilmekte iken Rusya Federasyonu'nda takipçi sayısı 30.88 milyon kişidir. Bu sayı bir twitter kullanıcısının sonsuz sayıda twitter hesabı takip edebileceğini de göstermektedir. Türk twitter hesaplarından en fazla takip edilen kişi bir komedyen Cem Yılmaz'dır. Spor kulüpleri ve spor yayını yapan kanalın twitter hesapları da yoğun olarak takip edilmektedir. Siyasi haber aktörleri Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve 11.Cumhurbaşkanı A. Gül olarak listede ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır.

SIRA	HESAP	İSİM	TAKİPÇİ SAYISI	NİTELİĞİ
1	@CMYLMZ	Cem Yılmaz	10,4 Milyon	Komedyen
2	@RT_Erdogan	R.Tayyip Erdoğan	7,54 Milyon	Cumhurbaşkanı
3	@cbabdullahgul	Abdullah Gül	7,21 Milyon	11.Cumhurbaşkanı
4	@GalatasaraySK	Galatasaray S.K.	6,05 Milyon	Spor Kulübü
5	@atademirer	Ata Demirer	5,9 Milyon	Komedyen
6	@okanbayulgen	Okan Bayülgen	5,38 Milyon	Şovmen
7	@ntvspor	NTV SPOR	5,22 Milyon	Spor TV Kanalı

8	@DemetAkalın	Demet Akalın	5,15 Milyon	Entertainer
9	@ntv	NTV	5,1 Milyon	Haber TV Kanalı
10	@Fenerbahce	Fenerbahçe S.K.	4,82 Milyon	Spor Kulübü
TOPLAM TAKİPÇİ SAYISI: 62.77 Milyon				

Tablo:1-Türkiye’de Yoğun Olarak Takip Edilen İlk On Twitter Hesabı
(<http://twitturk.com/twituser/users/turk/follower>)

Rusya Federasyonu’nda en fazla takipçisi olan twiter hesaplarına bakıldığında ilk sırada Başbakan D. Medvedev’in bir diğer siyasi haber aktörü Devlet başkanı V.Putin’nin başında olduğu Kremlin Sarayı ise 5.sırada yer almaktadır. Az bir farkla 2.sırada şovmen I.Urgant ile diğer eğlence dünyasının isimleri ilk on da yer almaktadır. Rus twitter kullanıcıları 3 farklı Tv kanalının hesaplarını da takip etmektedir. Genel olarak twitter kullanıcılarının ana ilgi alanlarının şov dünyası, spor ve siyaset olduğu söylenebilir.

SIRA	HESAP	İSİM	TAKİPÇİ SAYISI	NİTELİĞİ
1	@MedvedevRussia	Dmitriy Medvedev	4,43 Milyon	Başbakan
2	@urgantcom	Ivan Urgant	4,22 Milyon	Şovmen-TV İkonu
3	@RealVolya	Pavel Volya	3,7 Milyon	TV İkonu
4	@muz_tv	Muz TV	3,1 Milyon	Müzik Kanalı
5	@KremlinRussia	Kremlin Sarayı	2,78 Milyon	Başkanlık Sarayı
6	@Garik2000	Igor Harlamov	2,68 Milyon	Aktör-Komedyen
7	@vesti_news	Rusya 24 TV	2,66 Milyon	Resmi Haber Kanalı
8	@channelone_rus	1.Kanal	2,48 Milyon	Devlet Televizyonu
9	@mnzadornov	Mihail Zadornov	2,48 Milyon	Komedyen-Yazar
10	@Kate_Clapp	Katya Klep	2,35 Milyon	İnternet Fenomeni
TOPLAM TAKİPÇİ SAYISI: 30.88 Milyon				

Tablo:1.1 - Rusya Federasyonu'nda Yoğun Olarak Takip Edilen İlk On Twitter Hesabı
(<http://twittercounter.com/pages/100/russia>)

Su - 24 Rus Uçağının Düşürülmesi, Türk ve Rus Siyasi Haber Aktörlerin Twitter İletilerinin Karşılaştırılması

Rusya’ya ait SU 24 uçağının 24 Kasım 2015 tarihinde Türk hava sahasını ihlal ettiği gerekçesi ile askeri angajman kuralları gereği düşürülmesi medyanın gündeminde ilk sırada yer almıştır. Anadolu Ajansı’ndan konuya ilişkin yapılan (saat 10.45'te gelen tek cümlelik) açıklamada “Cumhurbaşkanlığı kaynakları, Türkiye'nin hava sahasını ihlal ettiği ve uyarılara

da aldırmadığı için angajman kuralları çerçevesinde düşürülen uçağın Su 24 tipi Rus uçağı olduğunu kaydetti.” ifadelerine yer verilmiştir. Açıklamanın ardından Türk medyası olayla ilgili siyasi ve devlet kurumlarının resmi twitter hesaplarını haber kaynağı olarak kullanmıştır.

“Angajman” sözcüğünün Türk Dil Kurumu’nun Büyük Türkçe Sözlüğü’ndeki karşılığı “bağlantı”dır. Angajman kelime olarak yükümlülük altına girme, taahhüt etme, toplumsal, siyasi bir eylemin içinde yer alma ve ona bağlanma anlamlarını taşımaktadır.

Angajman kuralları geniş anlamda diplomaside tarafların ilişkilerini yürütürken kullandıkları prosedürleri ifade ederken, askeri anlamda ise bir ülkenin başka bir ülkenin hava sahasını ihlal etme veya ülke topraklarında oluşacak bir tehdide karşı yapılacak askeri tepkinin şartlarını belirlemektedir.

Askeri terminolojide angajman, bir ülkenin başka bir ülkenin sınır güvenliğini ihlal etmesi veya o ülkenin topraklarında tehdit arz etmesi üzerine oluşan askeri tepkinin şartlarının belirlenmesidir. Bu şartlar güç kullanımı konusunda yetkilendirme ve sınırlamalar içerir.

Askeri “angajman”, silahlı kuvvetlerin başka kuvvetler ile ‘temas’ını ifade eder. NATO’nun angajman kurallarına ilişkin MC 362-1 Dokümanı angajman kurallarını “askerî kuvvetlerin; hangi durum, koşul, aşama ve nitelikte kuvvet kullanılabileceğini ya da hangi eylemlerin saldırgan olarak addeceğini belirleyen emirler” olarak tanımlamaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri’nin de Millî Angajman Kuralları Yönergesi bulunmakla birlikte gizlilik derecesi bulunduğundan kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

Türkiye, angajman kurallarını son olarak 22 Haziran 2012’de, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait RF-4E Phantom keşif uçağının Suriye tarafından ihtarsız olarak düşürülmesinin ardından değiştirmiştir.

Türkiye’nin Güney-Güneydoğu sınırına yönelik mevcut angajman kuralları, askerin sınırda IŞİD (DEAŞ) dahil tüm silahlı unsurlardan kaynaklanan tehditlere anında silahla karşılık vermesini, sınıra yaklaşan tüm silahlı unsurların tehdit olarak algılanmasını, Suriye askeri unsurları gibi IŞİD militanlarının da sınırı daha geçmeden sınıra yakın bölgede vurulabilmesini kapsamaktadır. 2012 yılında açıklanan son angajman kuralları kapsamında Türkiye, en ufak tacize misli ile kara, deniz ve havadan karşılık verileceğini de açıklamıştır.

Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Sınır komşumuz Suriye’ de yaşanan olayların uluslararası boyutunu gösteren SU 24 Rus uçağının Türk hava sahasını ihlal gerekçesi ile düşürülmesinin ardından resmi ve siyasi haber aktörlerinin olayla ilgili enformasyonları Türk dış politikasının sıcak gündemini oluşturmuştur.

Olayın uluslararası boyutu halen süre gelen Suriye ile ilgili politika ve uygulamalarda önemli bir yer tutması, siyasi haber aktörlerinin olayla ilgili enformasyonun sosyal ağlardan özellikle twitter uygulamalarında öncelikli paylaşımı ve twitter hesaplarında paylaşılan iletilerin geleneksel medya gündemine taşınması olayın araştırma konusu olarak seçilmesinde etkili olmuştur.

Çalışmada, Su 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin resmi twitter hesaplarında paylaştıkları tweet iletilerinin karşılaştırmalı analizleri yapılarak iki ülke siyasi haber aktörlerinin twitter kullanımında, ileti içerik ve paylaşım özellikleri ile twitter iletilerinin medya haber kaynağı olarak etkin kullanılıp kullanılmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca uluslararası boyutu olan bir olayda siyasi haber aktörlerinin sosyal ağlardan twitter uygulamasını ne kadar etkin kullandığı, hangi iletileri paylaştığı ve paylaşılan iletilerin geleneksel medyada haber kaynağı olarak kullanılıp kullanılmadığı sorularının yanıtı da aranmıştır.

Türk siyasi haber aktörleri twitter hesaplarını doğrudan enformasyon paylaşımında Rus siyasi haber aktörleri ise dolaylı enformasyon paylaşımında kullanılmaktadır cümlesi araştırmanın temel hipotezidir.

Çalışmanın diğer hipotezleri ise şu şekilde belirlenmiştir:

*Resmi twitter hesaplarında paylaşılan tweetler Türk ve Rus medyasının gündemini oluşturmaktadır.

*Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Rusya Federasyonu Meclisinde grubu bulunan farklı ideolojideki siyasi partiler Dış politika ile ilgili uluslararası boyut taşıyan konularda ortak söylemde buluşmaktadır.

*Türk siyasi haber aktörleri Rus siyasi haber aktörlerine göre twitter hesaplarında daha fazla görsel öğelere ve duygusal ifadelerle yer vermektedir. Twitter uygulaması Türk siyasi haber aktörleri tarafından yoğun kullanılmasına rağmen etkin kullanılamamaktadır.

*Her iki ülke siyasi haber aktörleri bu olayda twitter uygulamasını yoğun olarak kullanmıştır.

Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmanın kapsamına her iki ülkenin devlet başkanları, iktidar ve muhalefet parti ve lider twitter hesapları ile silahlı kuvvetlerin resmi twitter hesapları olmak üzere toplam 20 resmi twitter hesabı ile Türk ve Rus geleneksel medyasının yüksek tirajlı iki gazetesi alınmıştır. Türk ve Rus siyasi kanallara ait bu hesaplarda olayla ilgili tweet atan hesaplar analiz kapsamına alınmıştır. Analiz kapsamına alınan Twitter hesapları ve takipçi sayıları Tablo: 2

de gösterilmiştir. Çalışmanın başında Amerika siyasi haber aktörlerinin twitter hesaplarında incelenmiş ancak Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili tweete rastlanmamıştır.

Araştırmanın yazılı basın ayağını ise Türk basınında o tarihlerde tirajı en yüksek liberal görüşlü Hürriyet gazetesi ile liberal muhafazakar Sabah Gazetesi, Rus basınından ise tirajı yüksek, kamusal yayıncılık yapan Komsomolskaya Pravda gazetesi ve Moskovskiy Komsomolets gazeteleri oluşturmuştur. Yaklaşık olarak 35 farklı dilde gazete yayını yapılan Rusya Federasyonu'nda, günlük periyodlu olarak kabul edilen gazeteler haftanın 6 günü yayın yapmakta, Pazar günleri baskı üretmemektedir. Fikir gazetesi olarak ön plana çıkması sebebiyle inceleme kapsamına aldığımız gazeteler resmi verilere göre, Komsomolskaya Pravda en yüksek 5'inci tiraja, Moskovskiy Komsomolets ise 6'ncı en yüksek tiraja sahip gazetelerdir.

Gazetelerin isimlerinde belirleyici olan 'Komsomol' kavramı bugün yurttaş-yoldaş anlamlarına gelse de gazetelerin kurulduğu dönemde, 'Komünist Birlik Gençliği' adlı Lenin'in Komünist Partisi'nin gençlik kolları yapılanmasından günümüze gelmiş bir kavramdır. Partiye üye genç erkeklerle 'Komsomolets' kızlara ise 'Komsomolka' denilmektedir. Komsomolskaya Pravda gazetesi ise bu yapılanmanın resmi gazetesi olarak 1925 yılında yayın hayatına başlamış, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ise bağımsız olarak yayın hayatına devam etmektedir. Bugün ise 'Global Connection' adlı medya kuruluşu yönetiminde yayınlarını gerçekleştirmektedir.

1919 yılında kurulan Rusya'nın en köklü gazetelerinden biri olan Moskovskiy Komsomolets gazetesi de bugün hala önemli fikir gazetelerindendir. Gazetenin sahibi ve Başyazarı, Rusya'nın ünlü gazetecilerinden Pavel Gusev'dir

(Kaynaklar:https://ru.wikipedia.org/wiki/Комсомольская_правда,
https://ru.wikipedia.org/wiki/Гусев,_Павел_Николаевич,
https://ru.wikipedia.org/wiki/Московский_комсомолецrus)

Çalışma kapsamına alınan twitter hesapları ve gazeteler 24.11.2015-01.12.2015 tarihleri arasında toplam 7 gün boyunca takip edilmiş, resmi twitter hesaplarından paylaşılan tweet iletileri analitiklik ampirizm perspektifinden içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İlgili tarih aralığında paylaşılan tweet iletilerinin haber kaynağı olarak kullanılıp kullanılmadığı, gündem oluşturma yaklaşımı bağlamında ise gazetelerin birinci sayfasında yer alıp almadığı gözlenmiştir.

Araştırmanın Bulguları

24.11.2015 – 01.12.2015 tarihleri arasında 7 gün süre ile 20 twitter hesabından paylaşılan tweet iletileri ve basında yer alışı ile ilgili analiz tablo ve bulguları aşağıda yer almaktadır. Analiz kapsamına SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili olarak tweet atmayan resmi hesaplar

(R.T. Erdoğan, D. Bahçeli, HDP Demirtaş, HDP Genel Merkezi, Figen Yüksekdağ, Ahmet Davutoğlu, TBMM) nicel analiz ile ilgili ilk tabloda yer almış ancak daha sonraki analizlere dahil edilmemiştir.

Nicel Analiz Bulguları:

Çalışmanın kapsamına alınan Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin resmi twitter hesaplarını takipçi sayıları incelendiğinde T.C.Cumhurbaşkanı R.tayyip Erdoğan'nın kişisel hesabının 7.55 milyon takipçi sayısı ile ilk sırada yer aldığını onu Başbakan A.Davutoğlu'nun 3.94 milyon takipçi ile takip ettiği görülmektedir.En az sayıda takipçisi bulunan Twitter hesabı ise TSK'ya aittir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan parti ve genel başkanları, TSK ile Cumhurbaşkanı ve makamının toplam takipçi sayısı 22.79 milyon olduğu görülmektedir. Bu sayı benzer hesapların farklı kişilerce de takip ettiği varsayılırsa Türkiye'deki ortalama seçmen sayısının neredeyse yarısı kadardır (Tbl.2)

SIRA	HESAP	İSİM	TAKİPÇİ SAYISI	NİTELİĞİ
1	@RT_Erdogan	R.Tayyip Erdoğan	7,55 Milyon	Cumhurbaşkanı
2	@Ahmet_Davutoglu	Ahmet Davutoğlu	3,94 Milyon	Başbakan
3	@kilicdaroglu	Kemal Kılıçdaroğlu	3,51 Milyon	CHP Başkanı (Ana Muhalefet Partisi)
4	@tcbestepe	Beştepe Sarayı	2,73 Milyon	Cumhurbaşkanlığı Sarayı
5	@dbdevletbahceli	Devlet Bahçeli	2,09 Milyon	Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Genel Başkanı
6	@hdpdemirtas	Selahattin Demirtaş	1,24 Milyon	HDP Eşbaşkanı (Halkların Demokrasi Partisi)
7	@hdpgenelmerkezi	Halkların Demokratik Partisi	430 Bin	(HDP) Muhalefet Partisi
8	@herkesicinCHP	Cumhuriyet Halk Partisi	346 Bin	CHP - Ana Muhalefet Partisi
9	@FigenYuksekdag	Figen Yüksekdağ	340 Bin	HDP Eşbaşkanı (Muhalefet)
10	@TBMMresmi	Türkiye Büyük Millet Meclisi	322 Bin	T.C. Meclisi
11	@AKparti	Adalet ve Kalkınma Partisi	272 Bin	İktidar Partisi (AK Parti)
12	@TurkOrdusuTSK	Türk Silahlı Kuvvetleri	25 Bin	Türk Silahlı Kuvvetleri
TOPLAM TAKİPÇİ SAYISI: 22.79 Milyon				

Tablo:2 Analiz kapsamına alınan Türk Twitter Hesapları ve Takipçi sayıları

Rusya Federasyonu siyasi haber aktörlerinin takipçi sayılarına bakıldığında Başbakan D.Medvedev'in resmi twitter hesabının 4.43 milyon takipçi ile ilk sırada , Devlet Başkanı V.Putin başında yer aldığı Kremlin Sarayı resmi hesabının ise 2.78 milyon ile ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Her ne kadar Devlet başkanı V.Putin ulusal ve uluslararası medyanın ana siyasi aktörü olarak gözüke de resmi uluslararası karar mekanizmasında devlette icraatı sürdüren başbakanın twitter hesabı çok daha yoğun takipçi sayısı ile dikkat çekmektedir. Rusya Federasyonu siyasi haber aktörlerinin twitter takipçi sayısı toplam 9.95 milyon kişidir (Tablo:2.1).

SIRA	HESAP	İSİM	TAKİPÇİ SAYISI	NİTELİĞİ
1	@MedvedevRussia	Dmitriy Medvedev	4,43 M	Başbakan
2	@KremlinRussia	Kremlin Sarayı	2,78 M	Başkanlık Sarayı
3	@Zhirinovskiy	Vladimir Zhirinovskiy	1,47 M	Rusya Federasyonu Liberal Demokrat Partisi-LDPR (Muhalefet) Lideri
4	@dumagovru	DUMA	810 B	Rusya Federasyonu Meclisi
5	@G_Zyuganov	Gennadiy Zyuganov	267 B	Rusya Federasyonu Komünist Partisi-KPRF (Ana Muhalefet) Lideri
6	@er_novosti	Rusya Birlik Partisi	135 B	Devlet Başkanlığı ve Başbakanlık İktidar Partisi
7	@vsezaldpr	Rusya Federasyonu Liberal Demokrat Partisi	26,9 B	Muhalefet Partisi
8	@kprf	Rusya Federasyonu Komünist Partisi	24,8 B	Ana Muhalefet Partisi
TOPLAM TAKİPÇİ SAYISI:			9.95 Milyon	

Tablo:2.1 Analiz kapsamına alınan Rus Twitter Hesapları ve Takipçi sayıları

TWITTER HESAPLARI	TWITTER HESAPLARINDAN ATILAN TWEET SAYISI	TAKİPÇİ SAYISI
BEŞTEPE	8	2,73 M
AK PARTİ	19	272 B
CHP	4	346 B

K.KILIÇDAROĞLU	1	3,51 M
TSK	15	25 B
TBMM	0	322 B
Devlet Bahçeli	0	2,09M
R.Tayyip Erdoğan	0	7,55 M
Ahmet Davutoğlu	0	3,94 M
HDP	0	430 B
Selahattin Demirtaş	0	1,24 M
Figen Yüksekdağ	0	340 B
TOPLAM	47	22,79 M
KREMLİN	4	2,78 M
MEDVEDEV	1	4,43 M
KPRF	34	24,8 B
ZYUGANOV	5	267 B
LDPR	12	26,9 B
ZHİRİNOVSKY	3	1,47 M
DUMA	2	810 B
RUSYA BİRLİK PARTİSİ	22	135 B
TOPLAM	83	9,94 M

Tablo: 3 SU 24 Rus Uçağının Düşürülmesi İle İlgili İncelenen İki Ülke Twitter Hesaplarının Takipçi ve Atılan Tweet Sayıları

Araştırma kapsamına alınan 12 Türk resmi twitter hesabının toplam takipçi sayısı 22 milyon 790 bin kişi olarak görülmektedir. Türk Resmi tweet hesaplarından olayla ilgili 24.11.2015-01.12.2015 tarihleri arasında toplam 47 tweet atılmıştır. 47 tweet ile etkileşimde olan toplam takipçi sayısı Türkiye'de 6 milyon 878 bin kişi iken 8 Rus resmi twitter hesabından atılan 83 tweetin ilgili tarihlerde interaktif etkileşimde bulunan takipçi sayısı 9 milyon 940 bin kişi olarak görülmektedir.

Bu sayısal verilere göre SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Rusya Federasyonu resmi kaynaklarının daha fazla sayıda enformasyonu ve dış politika ile ilgili uygulamaları Türkiye'ya oranla daha az sayıda takipçi ile twitter uygulaması üzerinden paylaştıkları ifade edilebilir. Ayrıca, Türkiye'de siyasi iktidarı elinde bulunduran AK Parti'nin Rusya Federasyonu'nda ise iktidar ve ana muhalefet partileri Rusya Birlik Partisi ve KPRF'nin kendi seçmen kitleleri için diğer resmi hesaplara göre daha yoğun tweet attıkları da gözlemlenmiştir. Tweet sayılarına bakılarak Rusya Federasyonu'nun dış politika ile ilgili siyasal dinamiklerinin Türkiye'dekine oranla daha yoğun olarak görüş ve önerilerini paylaştıkları anlaşılmaktadır (Tablo:3)

Nitel Analiz Bulguları: Çalışmanın nitel analiz bölümünde siyasi haber aktörleri tarafından paylaşılan tweet iletileri, ileti türü, ileti içerikleri, takipçilerinin tepkileri ve yazılı basında

haber olarak kullanılıp kullanılmadıkları yönü ile incelenmiştir.

TWITTER HESAPLARINDA KULLANILAN TWEET İLETİ TÜRÜ	DOĞRUDAN İLETİLER	RE-TWEET	RESİMLİ / VIDEOLU İÇERİK	HABER LİNKİ	OLAYLA İLGİLİ HASHTAG KULLANIMI	RESMİ SİTEYE YÖNLENDİREN LİNK	ATILAN TOPLAM TWEET SAYISI
BEŞTEPE	6	-	6	-	-	8	8
AK PARTİ	19	-	-	-	-	-	19
CHP	-	1	3	-	-	-	4
K.KILIÇDAROĞLU	1	-	-	-	-	-	1
TSK	14	-	1	-	-	-	15
TBMM	-	-	-	-	-	-	0
DEVLET BAHÇELİ	-	-	-	-	-	-	0
R.T. ERDOĞAN	-	-	-	-	-	-	0
A.DAVUTOĞLU	-	-	-	-	-	-	0
HDP	-	-	-	-	-	-	0
S.DEMİRTAŞ	-	-	-	-	-	-	0
F.YÜKSEKDAĞ	-	-	-	-	-	-	0
İLETİLERİN DAĞILIMI	40	1	10	0	0	8	47
KREMLİN	-	-	-	-	3	4	4
MEDVEDEV	-	-	-	-	-	1	1
KPRF	1	9	8	14	2	6	34
ZYUGANOV	-	3	3	1	-	1	5
LDPR	1	1	1	-	3	9	12
ZHİRİNOVSKY	3	-	-	-	-	-	3
DUMA	2	-	-	-	-	-	2
RUSYA BİRLİK PARTİSİ	-	-	1	-	-	22	22
İLETİLERİN DAĞILIMI	7	13	13	15	8	43	83

Tablo: 4 SU 24 Rus Uçağının Düşürülmesi İle İlgili Twitter Hesaplarında Kullanılan Tweet İleti Türü

SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili siyasal haber aktörlerinin twitter hesaplarında kullandıkları ileti türleri doğrudan iletiler, retweet, resimli/videolu içerik, haber linki, olayla ilgili hashtag kullanımı ve resmi siteye yönlendiren link olmak üzere toplam 6 değişken dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Türk resmi twitter hesaplarından Cumhurbaşkanlığı Sarayı olarak tanımlanan TC BEŞTEPE hesabından toplam 8 tweet atılmış, 6 tweet iletisinde

doğrudan paylaşım yapılmış, yine altısında resimli/vidyolu içerik paylaşılmış ve tamamında resmi siteye link verilmiştir.

Siyasi iktidar partisi olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) toplam 19 tweet ile SU 24 uçağının düşürülmesine dair görüşlerini takipçileriyle paylaşmıştır. Bu tweetler Başbakan Ahmet Davutoğlu ismiyle yer almış doğrudan iletilerdir.

Ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) parti adına milletvekilleri aracılığı ile dört tweet ile olay hakkında görüş paylaşmış, bunlardan bir tanesi retweet, diğer üçü ise resimli/videolu içerik ileti türü olarak yer almıştır. CHP lideri K.Kılıçdaroğlu, olayla ilgili kendi kişisel hesabından sadece bir doğrudan ileti paylaşmıştır.

Uluslararası hukuk çerçevesinde daha önce ilan edilen angajman kuralları gereği hükümet tarafından kendisine verilen görevi yerine getiren Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), resmi hesabından 14 doğrudan bir tanesi de resimli/videolu içerik olmak üzere 15 ileti paylaşmıştır.

Siyasal yapını en üst makamı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) nde grubu olan milliyetçi söylemleriyle tanınan Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Halkların Demokrasi Partisi (HDP)nin uluslararası boyutu olan ve Türkiye Cumhuriyeti'ni ilgilendiren bu olayla ilgili twitterde herhangi bir paylaşımında bulunmadığı görülmüştür.

Rusya Federasyonuna ait resmi twitter hesaplarından paylaşılan ileti türlerine bakıldığında ise, Devlet Başkanı V.Putin'in resmi olarak kullandığı Kremlin Sarayından olayla ilgili olarak geniş açıklamaların yer aldığı resmi siteye ynlendirilen 4 tweet atılmış, bunların üçü hashtag yapılmıştır.

Başbakan D.Medvedev kendi resmi hesabından sadece 1 kez, olaya ilişkin geniş açıklamaların olduğu resmi siteye yönlendirme yapmıştır. Olayla ilgili görüşlerini ait olduğu siyasi parti kanalıyla paylaşmayı tercih etmiştir.

Rus SU 24 uçağının düşürülmesiyle ilgili Rusya Federasyonunda en fazla paylaşım siyasi partiler kanalıyla olmuştur.

Siyasi iktidar partisi olan Rusya Birlik Partisi ise paylaştığı toplam 22 tweetten birinde resimli/videolu içerik paylaşmış , tamamında (22) resmi siteye yönlendirme yapmıştır. Bu ileti paylaşımlarında başta Putin ve Medvedev olmak üzere farklı milletvekillerinin benzer ifadeleri paylaştıkları dikkat çekicidir.

Buna karşın ana muhalefet partisi olan Rusya Federasyonu Komünist Partisi (KPRF) 34 tweet ile en fazla paylaşımında bulunan siyasi parti olarak görülmektedir. Ana muhalefet Partisi, 34 tweet ile ilk sırada ter almaktadır. BU 34 tweetin 14 ü geniş açıklamalı haber linkine yönlendirme, 9 u retweet, 8 i resimli/videolu içerik, 6 sı resmi siteye yönlendirme, 2 si hashtag, 1 tanesi de doğrudan iletidir. KPRF lideri Zyuganov, kendi resmi hesabından beş tweet

paylaşımında bulunmuş, beş tweet iletilsinde üç resimli/videolu içerik, üç retweet, bir haber linki, bir hashtag ileti türünü kullanmıştır.

Muhalefet partilerinden Rusya Liberal Demokrat Partisi (LDPR) 12 tweet paylaşımı ile en fazla paylaşımında bulunan üçüncü siyasi partidir. İleti türü olarak 9 tweet ile açıklamalı resmi site linki en fazla tercih edilen ileti türüdür. Bunu sırasıyla hashtag kullanımı, retweet, resimli/videolu içerik paylaşımı ve bir doğrudan ileti izlemektedir. LDPR lideri Zhirinovski ise twitterde doğrudan ileti türünü tercih etmiş ve üç doğrudan ileti türünde tweet paylaşmıştır. Rusya Federasyonu Meclisi DUMA olayla ilgili iki tweet paylaşmış, doğrudan ileti türünü tercih etmiştir.

Özetle Türk siyasi kanadı ileti türlerinde yoğun olarak twitter uygulamasında doğrudan iletiyi tercih ederken, Rusya siyasi kanadı olayın geniş açıklamalarının yer aldığı resmi siteye yönlendiren link paylaşımı ileti türünü kullanmıştır.

TWITTER HESAPLARINDAN ATILAN TWEETLERİN İLETİ İÇERİĞİ	AÇIKLAMA	SUÇLAMA	SAVUNMA	BOYKOT /PROTESTO ÇAĞIRISI	EKONOMİK YAPTIRIM	İLİŞKİLERİ YUMUŞATMAYA YÖNELİK İLETİLER	TOPLAM
BEŞTEPE	2	1	5	-	-	-	8
AK PARTİ	7	2	5	-	3	2	19
CHP	4	-	-	-	-	-	4
K.KILIÇDAROĞLU	1	-	-	-	-	-	1
TSK	15	-	-	-	-	-	15
KREMLİN	3	-	-	-	1	-	4
MEDVEDEV	-	1	-	-	-	-	1
RUSYA BİRLİK PAR	6	6	-	1	9	-	22
KPRF	19	8	3	3	-	1	34
ZYUGANOV	5	-	-	-	-	-	5
LDPR	7	1	-	3	1	-	12
ZHIRINOVSKY	1	-	-	2	-	-	3
DUMA	-	2	-	-	-	-	2

Tablo:5-SU24 Rus Uçağının Düşürülmesi İle İlgili Twitter Hesaplarının İleti İçerikleri

SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Türk ve Rus twitter hesaplarının ileti içerikleri açıklama, suçlama, savunma, boykot/protesto çağrısı, ekonomik yaptırım ve ilişkileri yumuşatmaya yönelik ileti başlıkları olmak üzere altı başlıkta incelenmiştir.. Genel olarak Türk siyasi kanadı konuyla ilgili açıklama ve savunma ağırlıklı iletileri paylaşırken, Rus siyasi kanadı açıklamanın yanında suçlama ve protesto ağırlıklı ileti içeriklerini paylaşma eğiliminde olmuştur. Cumhurbaşkanlığı ve AKP hem konuyu açıklama ihtiyacı duymuş hem de bunu neden yaptığı ile ilgili ulusal ve uluslararası arenada yaptığını yoğun olarak savunmuştur. Ekonomik yaptırım ve ilişkileri yumuşatmaya yönelik iletiler Rus siyasi kanadının suçlama ve protestolarına yönelik cevap niteliğindedir. Rusya'nın konu ile ilgili yaptığının yanlış olduğu sadece üç tweette işlenmiştir. Ana muhalefet partisi CHP ve lideri Kılıçdaroğlu'nun toplam beş tweeti de olayla ilgili kendi görüşlerini açıklama eğilimindedir. Rusya ile ilgili doğrudan suçlayıcı ifadeler rastlanmamıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri ise teknik açıdan beklenildiği şekilde olayın ilk günü teknik detaylara dair 15 tweet vasıtasıyla olayın detaylarını aktarmıştır.

Böyle uluslararası boyutu olan ve birçok uluslararası aktörün de görüş belirttiği önemli bir konuda, Türk siyasi kanadında TBMM ve Mecliste grubu bulunan partilerden AKP aktif tavır ortaya koyarken, ana muhalefet "takip ediyoruz", "dikkat ve kaygıyla izliyoruz" tweeti ile pasif bir duruş sergilerken, milliyetçilik söylemleriyle öne çıkan MHP ve HDP bu konuda twitter uygulamasını kullanmamıştır. Dolayısıyla siyasi yapının twitter uygulamasında etkili bir söylemde ve etkileşimde bulunmadığı görülmüştür.

Rusya Federasyonunun twitter hesaplarında paylaştığı olayla ilgili siyasi içerikli iletilerin ana başlıkları, olayı detaylandırarak Rus uçaklarının haklılığı, Türk tarafının uçağı kasıtlı olarak düşürdüğü ve gerekenin anında yapılmasına yönelik suçlayıcı ve kınayan ve yapılması gerekenlerin paylaşıldığı tweetler olmuştur. Dikkat çekici nokta, Rus siyasi kanadında farklı görüşlerde olunmasına rağmen temelde bu uluslararası boyutu olan olayda etkileşimli twitter platformunda tek seste buluşabilmeleridir. Üst siyasi çatı olan mecliste yer alan partiler ve liderleri Türkiye'yi suçlama ağırlıklı iletileri tercih etmiştir.

OLAYLA İLGİLİ TWITTER HESAPLARINDAN ATILAN TWEETLERE HESAPLARI TEPKİLER	TOPLAM ATILAN TWEET SAYISI	BEĞENME (LİKE) SAYISI	RE-TWEET SAYISI
BEŞTEPE	8	19000	12460
AK PARTİ	19	4376	2593
CHP	3	194	152
KILIÇDAROĞLU	1	1945	828
TSK	15	1323	1390
KREMLİN	4	809	1299
MEDVEDEV	1	564	1300
RUSYA BİRLİK PART.	22	116	302
KPRF	24	578	209
ZYUGANOV	2	45	64
LDPR	11	49	79
ZHİRİNOVSKY	3	2979	4623
DUMA	2	25	40

Tablo: 6 - SU 24 Rus Uçağının Düşürülmesi İle İlgili Tweetlere Tepkiler

SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Türk ve Rus siyasi kanadından paylaşılan tweetlerin retweet ve beğeni sayılarına bakıldığında farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu farklılıklar ülkelere göre twitter kullanıcı profiline göre değişebildiği görüşünü desteklemektedir.

Türkiye'de twitter kullanıcıları takip ettikleri twitter hesaplarında paylaşılan dış politikaya dair görüşleri yoğunluklu olarak beğenmekte ancak paylaşmak konusunda aynı tutarlılığı göstermemektedir. SU 24 Rus uçağının düşürülmesi bu olaya örnektir. İncelenen Türk siyasi haber aktörlerinin twitter hesaplarında paylaşılan özellikle duygusal ve milli gururu okşayan ifadeler çok sayıda beğeni almış ancak retweet edilmemiştir. Aynı zamanda olayın sosyal ağlarda sürekli gündemde tutulmasını sağlayan hashtag SU 24 Rus uçağının düşürülmesi olayında kullanılmamış ve iki ülke arasında büyük gerginliğe ve ekonomik uygulamalara neden olay Türkiye'nin sosyal ağ gündeminden düşmüştür.

Rus siyasi haber aktörlerinin twitter takipçileri ise, olayla ilgili paylaşılan iletileri az sayıda beğenide bulunmuş, neredeyse iki katından fazla retweet yaparak paylaşmıştır. Ayrıca hem Rus siyasi haber aktörleri hem de Rus twitter kullanıcıları hashtag yaparak olayın uluslararası alanda gündemde kalmasını sağlamış, hem de interaktif bir tartışma zemini oluşturmuştur. Su24 ile hashtag kullanımı Rusya federasyonunda halen etkin olarak kullanılmakta gelişen

olaylar Suriye ve Türkiye ile ilgili olaylar interaktif olarak tartışılmaktadır. Rus ve Türk twitter kullanıcıları arasındaki ortak nokta, iki kullanıcı profilinin de duygusal ve milli hassasiyetlere vurgu yapan iletileri desteklemeleri ve çok sayıda beğeni yapmış olmalarıdır.

TWITTER HESAPLARI	EN ÇOK BEĞENİ ALAN TWEETLER	EN AZ BEĞENİ ALAN TWEETLER
BEŞTEPE	“Türkiye’nin kendi sınırlarını koruma hakkına herkes saygı göstermelidir”	“Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde güvenlik toplantısı”
AK PARTİ	“Bizden saygı bekleyenin, bize saygı göstermesini beklemek hakkımızdır”	“Bayırbucak’taki Türkmen kardeşlerimize dönük olarak yoğun bir saldırısöz konusudur. Bu olayları yakından takip ediyoruz.”
CHP	“Ülkemizin çıkarlarını korumalıyız”	“Mv. Aytuğ Atıcı, sınır güvenliği sorunlarına çözüm üretilmesi için meclis araştırması istedi.
KILIÇDAROĞLU	Suriye sınırındaki endişe verici olayları ülkemiz adına büyük bir dikkat ve kaygıyla izliyorum.	Suriye sınırındaki endişe verici olayları ülkemiz adına büyük bir dikkat ve kaygıyla izliyorum.
TSK	Söz konusu uçağa angajman kuralları çerçevesinde bölgede hava devriye görevinde bulunan 2 adet F-16 uçağımız ile müdahalede bulunulmuştur.	“ ve her türlü bilginin paylaşılmasına hazır olduğu belirtilmiş,”
KREMLİN	Ölen #Su24 ekip komutanı, Rusya Kahramanlık Yıldızıyla ödüllendirildi.	Ürdün Kralı II. Abdalla ile buluşma: İkili ilişkiler, terörle mücadele ve Suriye’de düşürülen Su-24.
MEDVEDEV	Türkiye’nin agresif tutumundan dolayı Ankara ile ortak çalışmalar dondurulacak.	Türkiye’nin agresif tutumundan dolayı Ankara ile ortak çalışmalar dondurulacak.
RUSYA BİRLİK PARTİSİ	Yarovaya: Türkiye, Rus uçağını düşürerek savaş suçu işledi.	Zheleznyak: Türkiye’ye karşı yaptırımlar sayesinde Rus vatandaşları, Türk yönetiminin yıkıcı politikalarına karşı güvende olacak.
KOMÜNİST PARTİ	Ne kadar doğru ve kesin bir Sovyet propagandası vardı.	#Lavrov: Türk Hükümeti sınırı aştı.
ZYUGANOV	Düşürülen SU-24’e rağmen Suriye’deki operasyona devam etmeliyiz.	Erdoğan’a «el uzatmak» için sebep ve isteğimiz yok.
LİBERAL PARTİ	Geçen yüzyılda Türkler boğazı kapatmak istediklerinde Gromyko dedi ki: Birkaç bomba attıktan sonra 2 tane boğaz olacak ama İstanbul olmayacak.	Vladimir Sysoyev: Rusya’nın karşısındaki Türkiye’ye tedbirsiz tepki geliştirmek gerekiyor.
ZHİRİNOVSKİY	Geçen yüzyılda Türkler boğazı kapatmak istediklerinde Gromyko dedi ki: Birkaç bomba attıktan sonra 2 tane boğaz olacak ama İstanbul olmayacak. Hala geçerli.	Çar da olsa Stalin de olsa Rusya’ya saldırıldıktan sonra Türkiye’yi bombalardı. Ben de çok sert bir cevap verirdim: Bir daha Rus uçağını düşürmeyi

		hayal bile edemezlerdi.
RUSYA MECLİSİ	Naryshkin: SU-24'ün düşürülmesi suçtur ve teröristlere yardımdır. Bunun sorumluları hukuki olarak cezalandırılmalı.	Naryshkin: Türkiye Hükümeti'nin yaptıkları, Rus halkıyla dost olan Türk halkının düşüncelerini yansıtmıyor.

Tablo:7 – SU 24 Rus Uçağının Düşürülmesi ile ilgili En fazla ve En az Beğeni Alan Tweetler

TWITTER HESAPLARI	EN ÇOK RE-TWEET EDİLEN TWEETLER	EN AZ RE-TWEET EDİLEN TWEETLER
BEŞTEPE	“Türkiye’nin kendi sınırlarını koruma hakkına herkes saygı göstermelidir”	“Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde güvenlik toplantısı”
AK PARTİ	“Bizden saygı bekleyenin, bize saygı göstermesini beklemek hakkımızdır”	“Hava sahamızın ihlali ile ilgili Brüksel’de istişarelerde bulunacağım”
CHP	“Ülkemizin çıkarlarını korumalıyız”	Mv. Aytuğ Atıcı, sınır güvenliği sorunlarına çözüm üretilmesi için meclis araştırması istedi.
KILIÇDAROĞLU	Suriye sınırındaki endişe verici olayları ülkemiz adına büyük bir dikkat ve kaygıyla izliyorum.	Suriye sınırındaki endişe verici olayları ülkemiz adına büyük bir dikkat ve kaygıyla izliyorum.
TSK	Söz konusu uçağa angajman kuralları çerçevesinde bölgede hava devriye görevinde bulunan 2 adet F-16 uçağımız ile müdahalede bulunulmuştur.	Olayla ilgili her türlü soruya cevap verilmiş, Rus tarafınca anlaşılması için radar iz haritaları kullanılarak konu anlatılmış++
KREMLİN	Düşürülen #Su24 den sonra Rusya Federasyonu Türkiye’ye bazı ekonomik yaptırımlar uyguluyor.	Rusya’nın Suriye’de düşürülen #Su24 uçağı ile ilgili gazetecilere cevaplar.
MEDVEDEV	Türkiye’nin agresif tutumundan dolayı Ankara ile ortak çalışmalar dondurulacak.	Türkiye’nin agresif tutumundan dolayı Ankara ile ortak çalışmalar dondurulacak.
RESYA BİRLİK PARTİSİ	Türkiye, terörizme karşı Dünya’yı savunanlara vurdu.	Vasilyev: Türkiye, Cumhurbaşkanı’nın çizdiği yolu takip ediyor.
KOMÜNİST PARTİ	Ne kadar doğru ve kesin bir Sovyet propagandası vardı.	Türkiye Başbakanı: Hiç kimse düşürülen SU-24 için özür dilemeyecek.
ZYUGANOV	Erdoğan’a «el uzatmak» için sebep ve isteğimiz yok.	Erdoğan’a «el uzatmak» için sebep ve isteğimiz yok.
LİBERAL PARTİ	Geçen yüzyılda Türkler boğazı kapatmak istediklerinde Gromyko dedi ki: Birkaç bomba attıktan sonra 2 tane boğaz olacak ama İstanbul olmayacak.	Vladimir #Zhirinovskiy: 2016 Türkiye için zor geçecek.
ZHİRİNOVSKİY	Geçen yüzyılda Türkler boğazı kapatmak istediklerinde Gromyko dedi ki: Birkaç bomba attıktan sonra 2 tane boğaz olacak ama İstanbul olmayacak. Hala geçerli.	Çar da olsa Stalin de olsa Rusya’ya saldırıldıktan sonra Türkiye’yi bombalardı. Ben de çok sert bir cevap verirdim: Bir daha Rus uçağını düşürmeyi hayal bile edemezlerdi.
RUSYA MECLİSİ	Naryshkin: SU-24'ün düşürülmesi	Naryshkin: Türkiye Hükümeti’nin

	suçtur ve teröristlere yardımdır. Bunun sorumluları hukuki olarak cezalandırılmalı.	yaptıkları, Rus halkıyla dost olan Türk halkının düşüncelerini yansıtmıyor.
--	---	---

Tablo:8 -SU 24 Rus Uçağının Düşürülmesi ile ilgili En fazla ve En Az Retweet Olan Tweetler

Gazeteler Twitter Hesapları	HÜRRİY ET	SABAH	MOSKOVSKI Y KOMSOMOL ETS	KOMSOMOLSK AYA PRAVDA	TOPLAM
BEŞTEPE	1	6	-	-	7
AK PARTİ	-	2	-	-	2
CHP	-	-	-	-	0
KILIÇDAROĞ LU	-	-	-	-	0
TSK	1	4	-	-	5
TOPLAM	2	12	0	0	14
KREMLİN	-	-	-	-	0
MEDVEDEV	-	-	1	-	1
KPRF	1	-	2	-	3
ZYUGANOV	-	-	1	-	1
LDPR	-	-	-	-	0
ZHIRINOVSKIY	-	-	-	-	0
DUMA	-	-	-	-	0
RUSYA BİRLİK PAR.	1	-	-	1	2
TOPLAM	2	0	4	1	7

Tablo:9- Su24 Rus Uçağının Düşürülmesi ile İlgili Siyasi Haber Aktörlerinin paylaştıkları Tweetlerin Yazılı Medyaya Yansıması

Su 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili siyasi haber aktörlerinin olayın ilk günü paylaşılan tweetlerinin bir sonraki günde gazetelerin I.sayfalarında haber olduğu görülmektedir. Muhafazakar Liberal yayın politikası olan Sabah Gazetesi toplam 12 Türk siyasi haber aktörlerine ait tweeti haber olarak kullanırken liberal görüşlü Hürriyet gazetesi 2 si Türk 2 si Rus siyasi haber aktörü kaynaklı toplam 4 tweeti I.sayfasında kullanmıştır. her iki Türk gazetesi de TSK'nin tweetlerinde paylaştığı açıklamalar ile iz analizinin olduğu tweetleri haberleştirmiştir. Ayrıca Sabah gazetesi Cumhurbaşkanlığı'nın tweetlerine Hürriyet Gazetesine oranla çok daha yoğun yer vermiştir.Haber olarak seçilen tweetler genel olarak Rus siyasi haber aktörlerine cevap, ulusal ve uluslararası kamuoyuna mesaj niteliğindedir.

BEŞTEPE: "Bayırbucak Türkmenlerinin olduğu bölgede DEAŞ yoktur; kimse kimseyi aldatmasın!" (25.11.2015 tarihli Hürriyet gazetesi, I.sayfası)

RUSYA BİRLİK: "Putin: Teröristlerin suç ortağı, Su-24'ün düşürülmesiyle bizi sırtımızdan bıçakladı" (25.11.2015 tarihli Hürriyet gazetesi, I.sayfası)

BEŞTEPE: "Özür dilemesi gerekenler bizim hava sahamızı ihlal edenlerdir" (27.11.2015 tarihli Hürriyet gazetesi, I.sayfası)

BEŞTEPE: "Türkiye'nin kendi sınırlarını koruma hakkına herkes saygı göstermelidir"(26.11.2015 tarihli Sabah Gazetesi)

BEŞTEPE "Özür dilemesi gerekenler bizim hava sahamızı ihlal edenlerdir"

"DAİŞ'ten Petrol alacak kadar haysiyetsiz değiliz""(27.11.2015 tarihli Sabah Gazetesi)

AK PARTİ: "Türkiye, Suriye sınırı bir NATO sınırıdır. İhlal sadece Türkiye'ye dönük bir ihlal değil, NATO'ya dönük bir ihlaldir"

"Hiçbir ülke, sorumluluğunu yerine getirdiği için özür dilemez. Ordumuz sorumluluğunu yerine yerine getirdi"(01.12.2015 tarihli Sabah Gazetesi)

Rusya basınına bakıldığında yüksek tiraja sahip Komünist Partinin yayın organı bilinen Komsomolskaya Pravda gazetesi iktidar partisi olan Rusya Birlik partisinin bir tweetini I.sayfasında haber olarak kullanmıştır. Diğer taraftan Rusyanın köklü, fikir gazetesi olarak tanımlanan muhalefet yanlısı olarak varsayılan Moskovskiy Komsomolets gazetesi 3'ü muhalafet partisi ve başkanına1'i Başbakan A.Medvedev'e ait olmak üzere 4 tweeti gazetesinin I.sayfasına haber olarak taşımıştır. I.sayfa haberi olarak seçilen tweetlerin içeriğine bakıldığında Türkiye ile ilgili Rus hükümetinin yaptığı ve yapması gerekenler ile Türk tarafının bu olayda suçlu olduğu ifade edilen tweetlerdir.

RUSYA BİRLİK: "Putin: Teröristlerin suç ortağı, Su-24'ün düşürülmesiyle bizi sırtımız-dan bıçakladı"(26.11.2015 tarihli Komsomolskaya Pravda Gazetesi)

KPRF : "NATO'nun ceza planlarına hayır! #KPRF milletvekilleri Türk elçiliğinin yanında toplandılar" (26.11.2015 tarihli Moskovskiy Komsomolets Gazetesi)

MEDVEDEV: "Türkiye'nin agresif tutumundan dolayı Ankara ile ortak çalışmalar dondurulacak."(27.11.26.11.2015 tarihli Komsomolskaya Pravda Gazetesi)

ZYUGANOV – KPRF: Medya: Pilotumuzu, Lideri Alpaslan Çelik olan milliyetçi Türkler öldürdü. (30.11.2015 tarihli Komsomolskaya Pravda Gazetesi)

SONUÇ

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, siyasi kültürü, davranış ve tercihleri farklılıklar gösterse de sosyal ağlar siyasal iletişim sürecinde siyasi aktörlere sürekli, demokratik ve çift yönlü etkileşimi gerçekleştirmek için önemli fırsatlar sunmaktadır. Sosyal ağlarda her kullanıcı potansiyel haber kaynağı olarak sistemin içine dahil olmakta, haberi twitter hesaplarından eş zamanlı olarak takip etmekte, haberin ayrıntılarını ise geleneksel medyadan almayı tercih

ettiği edebilmektedir. Dış politika ve uluslar arası ilişkiler alanında siyasi aktörler ve dış politika yapımcıları izlenen politikaları doğru bir platformda anlatmak, olayı meşrulaştırmak ve kamuoyu desteğini kazanabilmenin yanı sıra bazen de karşı tarafın nabzını ölçebilmek amacıyla sızdırılmış bilgilerle diplomasinin resmi olmayan kanalı sosyal ağlardan yoğun olarak yararlanmaktadırlar.

Bunu doğrulayan gelişme yakın dönemde Suriye ve Irak'ın askeri ve ekonomik alanlarda güç kaybetmesi ile birlikte bölgede yükselen ülke haline gelen Türkiye'nin angajman kurallarını ihlal ettiği gerekçesiyle SU 24 Rus uçağının TSK tarafından düşürülmesi ile somut olarak ortaya konulmuştur. Yapılan bu çalışma ile siyasi, ekonomik, kültürel elitlerin daha fazla kullandığı varsayılan sosyal ağlardan eşzamanlı ve etkileşimli twitter uygulamasının iki ülke siyasi haber aktörleri tarafından söz konusu olayda politikalarını meşrulaştırma amaçları doğrultusunda yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmamızda elde edilen veriler varsayımlarımızı da önemli ölçüde doğrulamıştır. Türk siyasi haber aktörleri SU 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili ilk açıklamaları Twitter üzerinden yapmış, düzenlenen basın toplantısındaki söylemlerin keskin ve dikkat çekici olan cümleleri aynı anda tweet olarak resmi hesaplarında yer almıştır. Türk siyasi haber aktörlerinin paylaştığı tweetler yoğun olarak doğrudan iletileri içermiştir. Haber linkleri, bilgi linkleri ya da analizler ile konu detaylandırılmamakta, takipçiler sadece siyasi haber aktörünün o an ki düşünce ve yorumunu 140 karakterlik bir cümlede görerek kendi bilgi ve siyasi kültürü düzeyinde gelişmeleri yorumlamaktadır. Türk siyasi haber aktörlerinin takipçileri ise tepkilerini yoğunluklu olarak düşünce ve tepkiyi yaymak değil beğeni olarak onaylamak şeklinde göstermiştir. Buna karşın Rus siyasi haber aktörleri konu ile ilgili dolaylı ileti paylaşımını tercih etmiştir. Linkler ile twitter takipçileri daha önceden hazırlanmış detaylı bilgilere yönlendirilmiştir. Takipçilerinin tepkileri de beğeniden ziyade re-tweet ederek daha geniş bir ağı enformasyonun yayılması şeklinde olmuştur.

Sosyal ağlar ve özellikle twitter uygulaması medyanın yoğun takip ettiği ve haber kaynağı olarak kullandığı mecralardır. Araştırma verileri siyasi ve resmi haber aktörlerinin kaynağı twitter hesaplarını haber kaynağı olarak kullandığı ve aynı zamanda tweet iletilerini gazetelerin I.sayfa gündemine taşıdıklarını göstermiştir. Türk basını Rus basınına göre siyasi haber aktörlerinin tweet iletilerini daha yoğun olarak I.sayfa haberi yapmıştır. Haberlerde temel haber kaynağı güvenilir olduğu ve kanıtlarla konuşan TSK resmi twitter hesabıdır. Gazetelerin yayın politikası tweet iletilerinin haberleştirme sürecinde etkili olmuştur.

Çalışma verileri, Su 24 Rus uçağının düşürülmesi olayında Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Rusya Federasyonu Meclisi'nde grubu bulunan farklı ideolojideki siyasi partiler dış politika ile ilgili uluslararası boyut taşıyan konularda ortak söylemde bulunmaktadır hipotezimizi kısmen yanlışlanmıştır. Dış politikanın bu önemli olayında Türk siyasi kanadı son zamanlarda birçok olayda medyada da dile getirildiği gibi uluslar arası topluma birlik mesajı vermemiştir.

Olayla ilgili iki muhalafet partisi (MHP-HDP) ve meclis (TBMM) olumlu olumsuz hiç bir paylaşımda bulunmamıştır. Ana muhalefet partisi (CHP) ise "kaygı ile izliyoruz" ifadesi ile pasif bir tavır takınmıştır. Rusya siyasi haber aktörleri ise oldukça agresif bir tutumla daha ciddi tavırlar konması hatta karşılık verilmesi konusunda birlikte hareket etmiştir.

Çalışma ortaya çıkan bir diğer sonuç, Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin twitter hesaplarında yoğun bir şekilde duygusal ve agresif ifadeleri kullandıklarıdır. İlginç olan taraf twitter takipçilerinin de bu iletişim tarzını destekledikleri beğenerek yada re-tweet ederek onaylamasıdır. Türk siyasi haber aktörleri Rus siyasi haber aktörlerine göre Twitter uygulamasında daha fazla kişisel imajlara dayalı görsel öğeler kullanmaktadır. Özellikle Cumhurbaşkanı R.Tayyip Erdoğan'ın paylaştığı tüm tweetler kendi resimleri paylaşılmıştır.

Dış politika ile ilgili, kamuoyu oluşumunda çizilen piramid şemasında tabanı oluşturan konu ile ilgili az bilenler ve bilmeyenler grubunda az da olsa farkındalık yaratmak, tartışma zemini oluşturmak demokratik bir sistemin varlığının bir gereğidir. Küresel dünya da dış politikada izlenen strateji ve uygulamaların kabul görüp destek alması için siyasi zeminde haber aktörlerinin hızlı aynı zamanda etkileşimli enformasyon akışına olanak sağladığı kabul edilen Twitter uygulamasını doğru ve etkin kullanması ile ilgili bilgi birikimine sahip olması ve teknik açıdan uzman bir kadro ile çalışması doğru olacaktır. Maxwell E. McCombs ve arkadaşlarının sadece farklı medya kanallarının gündeminin benzer olmadığını sosyal ağların da gündemlerinin yoğun benzerlik taşıdığını gösteren çalışmaları dış politika ile çalışmalarda sosyal ağların önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Çalışmada veri analiz değerlendirmesi yapılırken sadece siyasi haber aktörlerinin iletilerine yönelik çıkarımlar yapılmıştır. Daha ileriki çalışmalarda dış politika ile ilgili siyasal iletişimde twitter kullanıcı profilinin etkinliği ve karar mekanizmalarını ne kadar yönlendirebildiği, konuyu gündeme taşıdığı konularının analizleri sosyal ağların siyasal iletişimde nasıl kullanılması gerektiği konusundaki sorunların yanıtlatmasında aydınlatıcı olacaktır.

Dış politikanın önemli konularından birisi olarak nitelenebilecek, Ortadoğu'nun karmaşık durumu ile Suriye'de yaşanan çatışmaların sıcak gündemi oluşturduğu bir dönemde SU 24 Rus uçağının TSK tarafından düşürülmesi konusunda yapılan bu çalışmada elit çevrenin kullandığı varsayılan sosyal ağlardan twitter uygulamasının iki ülke siyasi haber aktörleri tarafından yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Her iki ülkenin de siyasi iktidar aktörlerinin dış politika ile ilgili açıklama ve meşrulaştırma amaçlarına uygun olarak eşzamanlı ve etkileşimli twitter uygulaması kullanmaları, iletişim tekniği ve stratejilerinde farklılıklar olmasına rağmen, siyasal iletişimin önemli bir aracı haline geldiğini görmekteyiz.

Kaynakça

- Aristoteles, (2004). Retorik. Mehmet H. Doğan (çev.). Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.44
- Aziz A., (2003), Siyasal İletişim, Nobel Yayınları, Ankara, s.3
- Bayraktutan, Günseli, Binark Mutlu, Çomu Tuğrul, Doğu, Burak, İslamoğlu Gözde, Telli Aydemir, Aslı .(2012) "Sosyal Medyada 2011 genel Seçimleri:Nicel ve Nitel Arayüzey İncelemesi", Selçuk İletişim Dergisi, Kayseri, 5-29.
- Bektaş, A.(2007). Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, Bağlam Yayınları, İstanbul, ss.97, 100
- Chupchase, Jo; Theaker, Alison. (2006). İnternetin Halkla İlişkiler Alanında Etkili Bir Şekilde Kullanımı, (Der. Alison Theaker), Halkla İlişkilerin Elkitabı, Kapital Medya Hizmetleri A.Ş., İstanbul, s.369
- Cottered, J- M. , E. Claude (1991). Seçim Sistemleri, Çev: Ahmet Kotil, İletişim Yayınları, İstanbul, s.73
- Dahl, Robert A. (2001). Demokrasi Üstüne, Çev: Betül Kadıoğlu, Phoenix Yayınevi, Ankara, s.40
- Dearing, J. W. ve Rogers, E. M., (1996). Agenda-Setting, Sage Publications, Thousand Oaks.
- Geray, H. (2002). İletişim ve Teknoloji – Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları, Ütopya Yayınevi, Ankara, s.20
- Gerbner, G. (1967) Mass Media and Human Communication Theory, Frank E. X. Dance (Ed.), Human Communication Theory, Holt Rinehart And Winston, New York, s.43
- Gibson, R., Margolis, M., Resnick, D., Ward, S. (2003) "Election Campaigning on the WWW in the US and UK: A Comparative Analysis", Party Politics 9 (1), Sage Publications, . 47-75.
- Gibson, R.; Ward, S. (2000), "A Proposed Methodology for Studying the Function and Effectiveness of Party and Candidate Web Sites", Social Computer Review (18). Ss.304-305
- Graber, A. D. (2005). Political Communication Faces the 21st Century. International Communication Association, Journal of Communication.s.479
- Hong Tien Vu, Lei Guo, and Maxwell E. McCombs, (2014) "Exploring "the World Outside and the Picturesin Our Heads": A NetworkAgenda-Setting Study" Journalism & Mass Communication Quarterly2014, Vol. 91(4) 669–686 , sagepub.com/journalsPermissions.nav DOI: 10.1177/1077699014550090, jmcq.sagepub.com
- Kellner, D. (2011),"Barack Obama ve Ünlü Gösterisi", İn: Yusuf Devran (ed.), Seçim Kampanyalarında Geleneksel Medya, İnternet ve Sosyal Medyanın Kullanımı, Başlık Yayın Grubu. İstanbul, s.50
- Kışlalı, A. T. (2010). Siyaset Bilimi İmge Kitabevi, İstanbul, s.17-23
- Jansen Bernard J, Zhang Mimi., Sobel Kate.,Chowdury Abdur.,(2009), "Twitter Power:Tweets as Electronic Word of Mouth", Journal of the American Society for Information Science and Technology, 60(11):2169–2188.
- McNair, B. (2007). An Introduction to Political Communication, Londra ve NewYork: Routhledg, s.3
- Nimmo, D.; Swanson, D.. (1990), "The field of Political Communication Beyond the Voter Persuasion Paradigm", D. Swanson, D.Nimmo (Der.), içinde. New Directions in Political Communication, California: Sage Publications, s.23
- Neuman,Russel,W., Bimber, Bruce.,Hindman, Matthew., (2011) "The Internet And Four Dimensions of Citizens", Edited By:Shapiro ,Robert., Jakobs Lawrence R ., The Oxford Handbook of American Public Opinion And The Media, Oxford University Press, United Kingdom, (22-23).

- Oktay, M. (2002). Politikada Halkla İlişkiler. Derin Yayınları, İstanbul, s.7
- Oskay,Ü. (2000) XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri, 4.b., Der Yayınları, İstanbul, 309
- Peltekoğlu, B. F. (2007). Halkla İlişkiler Nedir? Beta Yayınları. İstanbul, 204-205
- Tokgöz, O. (2008). Siyasal İletişimi Anlamak, İmge, İstanbul, 94
- Uztuğ, F. (2004). Siyasal İletişim Yönetimi, Mediacat Yayınları. İstanbul, 82
- Wolton.D. (1991), Medya Siyasal İletişimin Zayıf Halkası”, Çev. Hülya Tufan, Ömer Laçiner, Birikim Yayınları, İstanbul, 45
- Wolton, D. (1990), “Political Communication: The Construction Of A Model”, European Journal Of Communication, Volume. 5, March, 52
- Van Dijk, T.. (2004) Digital Media, John D.H. Downing, Denis McQuail ve Diğerleri (Ed.), The Sage Handbook of Media Studies, Sage, London, 145-163

İNTERNET KAYNAKLAR

- <http://www.hurriyet.com.tr/cumhurbaskanligi-kaynaklarindan-dusurulen-ucakla-ilgili-ikinci-aciklama-40017980>
- <http://www.hurriyet.com.tr/angajman-nedir-angajman-kurallari-nelerdir-40018101>
- http://www.tsk.tr/1_tsk_hakkinda/gorevi.html
- <http://www.legaladvisersinarmedconflicts.com/quest-ce-quune-regravegle-dengagement.html>
- http://tbmm.intranet/webortak/arastirma/UI_BN_10166_angajman_duzeltme.pdf
- <http://www.medyatava.com/tiraj/2015-11-23>
- <http://twittercounter.com/pages/100/russia>
- https://ru.wikipedia.org/wiki/Комсомольская_правда,
https://ru.wikipedia.org/wiki/Гусев,_Павел_Николаевич,
https://ru.wikipedia.org/wiki/Московский_комсомолецrus
- <http://twitturk.com/twituser/users/turk/follower>